

Statligt stöd till civila samhället – en
översyn av fyra bidragsförordningar
samt stödet till Exit

REGERINGSKANSLIET

Kulturdepartementet

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst.
Beställningsadress: Fritzes kundtjänst, 106 47 Stockholm
Ordertelefon: 08-598 191 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Webbplats: fritzes.se

För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Svara på remiss – hur och varför.

Statsrådsberedningen, SB PM 2003:2 (reviderad 2009-05-02)

En kort handledning för dem som ska svara på remiss. Häftet är gratis och kan laddas ner som pdf från eller beställas på regeringen.se/remisser

Omslag: Regeringskansliets standard.

Tryck: Elanders Sverige AB, Stockholm 2015.

ISBN 978-91-38-24333-6

ISSN 0284-6012

Innehåll

Sammanfattning	7
1 Författningsförslag.....	11
1.1 Förslag till förordning om statsbidrag till nationella minoriteter.....	11
1.2 Förslag till förordning om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund.....	16
1.3 Förslag till förordning om statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck.....	21
1.4 Förslag till förordning om statsbidrag till verksamhet mot rasism och liknande former av intolerans.....	26
1.5 Förslag till förordning om statsbidrag för verksamhet som värnar demokratin.....	30
2 Utredningens uppdrag och arbete	35
2.1 Utgångspunkter och avgränsningar.....	37
2.1.1 Statligt stöd.....	37
2.2 Begrepp.....	39
2.3 Genomförandet av utredningen.....	39
3 Att utvärdera effekter av statsbidrag till civila samhället	41
3.1 Vad är utvärdering? En kort introduktion	42

3.2	Ändrad relation mellan civilsamhälle och stat	43
3.3	Effekter av bidrag till det civila samhället	44
3.4	Återredovisningen av bidrag	47
4	Statsbidrag till nationella minoriteter	49
4.1	Bidragsfördelningen till nationella minoriteter 2009– 2014	50
4.1.1	Organisationernas verksamhet och effekterna av bidraget.....	53
4.2	Synpunkter som framkommit på förordningen om statsbidrag till nationella minoriteter	55
5	Statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund... 57	
5.1	Bidragsfördelningen 2009–2014	59
5.2	Organisationernas verksamhet och effekter av bidraget.....	61
5.3	Synpunkter som framkommit på förordningen	63
6	Statsbidrag till organisationer som företräder homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck	67
6.1	Bidragsfördelningen 2009–2014	69
6.2	Organisationernas verksamhet och effekter av bidraget.....	72
6.3	Synpunkter som framkommit på förordningen	72
7	Statsbidrag för verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans	77
7.1	Bidragsfördelningen 2009–2014	78
7.2	Effekterna av bidraget	80
7.3	Synpunkter som framkommit på statsbidrag för verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans.....	81

8	Statsbidraget för avhopparverksamheten Exit	83
8.1	Exits verksamhet	83
8.2	Tidigare utvärderingar av Exit	85
8.3	Statens stöd till Exit 1998–2014	86
8.4	Exits verksamhet åren 2009–2014	88
8.5	En ny finansiering för Exit	91
9	Överväganden och förslag	93
9.1	Allmänna överväganden och förslag	93
9.1.1	Generella villkor för bidrag	93
9.1.2	Annat organisationsbidrag	94
9.1.3	Medlemsförening istället för lokalförening	95
9.1.4	En förening som är medlemsförening i flera organisationer får bara tillgodoräknas en organisation	95
9.1.5	Intyg av riktigheten i lämnade uppgifter	96
9.1.6	En organisation som söker etableringsbidrag måste ha funnits i ett år innan ansökan lämnas in	96
9.1.7	Språkliga och tekniska justeringar	97
9.1.8	Återredovisningen av bidrag	97
9.1.9	Övriga frågeställningar	98
9.2	Statsbidrag till nationella minoriteter	101
9.2.1	Behov av övergångsregler	101
9.2.2	Strukturella villkor	102
9.2.3	Övriga ändringar	102
9.3	Statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund	103
9.3.1	Syftet	103
9.3.2	Nuvarande definition av organisationer bildade på etnisk grund behålls	104
9.3.3	Inkludering av mindre och nyare organisationer	104
9.3.4	Strukturella villkor	105
9.3.5	Övriga ändringar	105

9.4	Statsbidrag till organisationer som företräder homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck.....	106
9.4.1	De partipolitiska hbt-organisationerna.....	108
9.4.2	Strukturella villkor	109
9.5	Statsbidrag för verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans	110
9.6	Stödet till Exit.....	111
9.6.1	Bidrag från förordning som generell fördelningsprincip	111
9.6.2	Möjlighet till verksamhetsstöd.....	112
9.7	Kostnads- och konsekvensanalys	112
 Bilagor		
	Bilaga 1.....	115

Sammanfattning

Utredningens uppdrag har varit att genomföra en översyn av de statliga stöden till organisationer inom det civila samhället inom områdena integration, diskriminering, främlingsfientlighet, homofobi och andra former av intolerans samt nationella minoriteter. Utredaren har haft till uppdrag att genomföra en samlad redovisning och analys av vilka organisationer som tar del av statens bidrag och vad bidragen leder till utifrån syftet med bidragen. Vidare har utredaren uppdragits att belysa eventuella problem och synpunkter från berörda myndigheter och organisationer som rör utformningen av enskilda förordningar inom de aktuella områdena. Enligt uppdragsbeskrivningen ska utredaren pröva syfte och bidragsform för enskilda förordningar/stöd inom de aktuella områdena och vid behov lämna förslag till förändrade villkor och andra författningsändringar.

Följande frågor belyses i utredningen:

- Vilka organisationer och verksamheter har under 2009–2014 tagit del av de olika bidragen? Hur har antalet ansökningar och beviljade bidrag förändrats över tid?
- På vilket sätt har bidragen verkat för att uppnå politikens mål?
- Finns det anledning att ompröva syfte och bidragsform i enskilda fall för att bättre uppnå politikens mål? Om sådana skäl konstateras, ska en målsättning vara att den andel som organisationsbidragen sammantaget utgör av de granskade bidragssystemen inte ska minska.

De förordningar som ingår i utredningen är följande:

- Förordningen (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter,

- Förordningen (2008:63) om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund,
- Förordningen (2008:349) om statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck
- Förordningen (2008:62) om statsbidrag till verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans

I utredningsuppdraget har även ingått att se över regeringens bidrag till stiftelsen Fryshuset för verksamheten Exit, som bedriver avhopparverksamhet för individer från högerextremistiska eller nynazistiska rörelser. Utredningen ska belysa på vilket sätt staten bäst kan stödja avhopparverksamhet av det slag som Exit bedriver.

En viktig utgångspunkt för utredningens överväganden har varit propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55). I propositionen anges bland annat ett antal strukturella villkor för statliga bidrag till organisationer inom det civila samhället, som successivt bör införas för statsbidrag i samband med att bidragssystem ses över och förändras. Utredningen föreslår därför justeringar av ovan nämnda förordningar i enlighet med de villkor som anges i propositionen.

När det gäller de enskilda förordningarna föreslår utredningen ett antal justeringar, varav de viktigaste är följande:

- Förordningen (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter tillförs en ny skrivning som ger länsstyrelsen rätt att utforma övergångsregler. Bakgrunden till detta förslag är att bidraget till de enskilda organisationerna kan förändras drastiskt från det ena året till det andra i de fall då flera organisationer inom en minoritet blir berättigade till bidrag.
- Förordningen (2008:63) om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund får ett reviderat syfte med förtydligt ändamål om att stärka gruppens ställning i samhället, vilket i större utsträckning överensstämmer med de formuleringar som används för de övriga organisationsbidrag som ingår i översynen. Vidare föreslår utredningen en sänkning av kravet på att en organisation ska ha minst 1 000 medlemmar till 500, detta

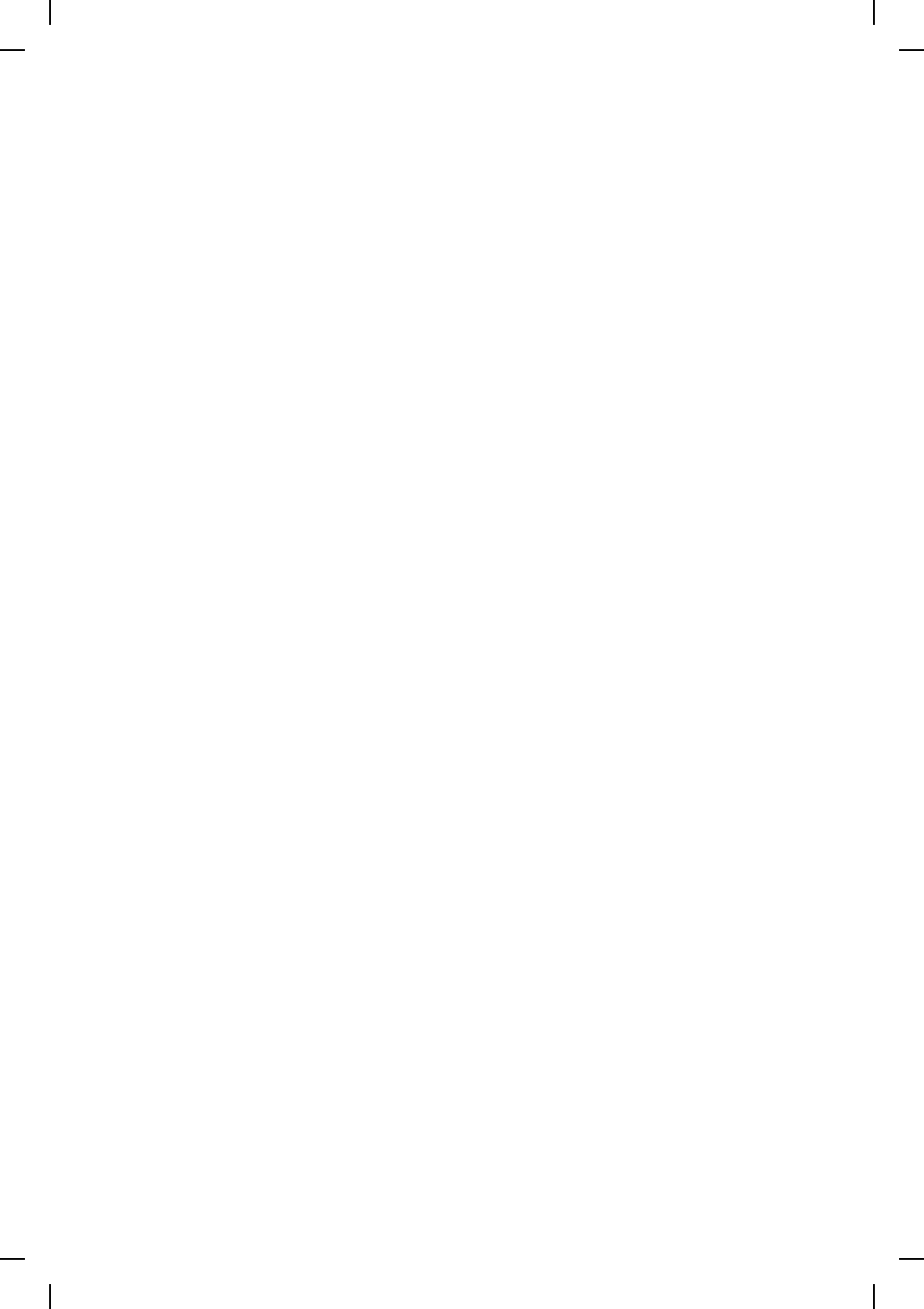
för att underlätta för nyare organisationer att få tillträde till statsbidraget.

- När det gäller förordningen (2008:349) om statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck föreslår utredningen att bidraget delas in i ett organisationsbidrag och ett verksamhetsbidrag. Organisationsbidraget lämnas till organisationer som uppfyller de villkor som gäller i dag. De organisationer som beviljas organisationsbidrag blir behöriga att även ansöka om verksamhetsbidrag.
- Förordningen (2008:62) om statsbidrag till verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans saknar i dagläget ett explicit syfte. Utredningen föreslår därför ett syfte för förordningen.

När det gäller Exits verksamhet föreslår utredningen att den fortsatta finansieringen sker genom förordningen (2011:1508) om statsbidrag för verksamhet som värnar demokratin. Vidare förordar utredningen att förordningen permanentas.

Utöver ovan nämnda förslag tillkommer ett antal mindre justeringar av teknisk och/eller språklig karaktär i förordningarna.

När det gäller återredovisningen av bidrag föreslår utredningen att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, fortsättningsvis ges i uppdrag att årligen göra en fördjupad analys av 1–2 bidragsförordningar, medan övriga förordningar redovisas mer övergripande. Härigenom blir de olika förordningarna med några års mellanrum föremål för en grundligare analys, i enlighet med vad som föreslås i prop. 2009/10:55.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till förordning om statsbidrag till nationella minoriteter

Regeringen föreskriver följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om statsbidrag till organisationer som företräder nationella minoriteter. Förordningen gäller inte i fråga om Sametinget och organisationer som företräder den nationella minoriteten samer.

Bidrag enligt denna förordning lämnas i mån av tillgång på medel.

Syftet med statsbidraget

2 § Syftet med statsbidraget är att stödja och underlätta verksamheten för de organisationer som företräder nationella minoriteter.

Definitioner

3 § Med en minoritetsorganisation avses i denna förordning en riksorganisation eller en organisation av riksintresse som

1. företräder någon av de nationella minoriteterna och där medlemmarna i organisationen eller dess medlemsföreningar eller avdelningar till övervägande delen utgörs av personer som tillhör den nationella minoriteten, och

2. bedriver verksamhet som syftar till att stärka inflytandet för den nationella minoriteten, att främja den egna nationella minoritetsgruppens identitet, kultur och språk, att motverka diskriminering eller att sprida kunskap om den egna gruppen.

Med en minoritetsorganisation avses också en sådan organisation som bedriver verksamhet med det syfte som anges i första stycket 2 och som företräder någon av de nationella minoriteterna och där medlemmarna i organisationen till övervägande delen utgörs av sådana riksorganisationer eller organisationer av riksintresse som anges i första stycket.

4 § Med en riksorganisation avses i denna förordning en organisation som har minst fem medlemsföreningar eller avdelningar på olika orter i Sverige.

5 § Med en medlemsförening eller en avdelning inom en minoritetsorganisation avses i denna förordning en sådan förening eller avdelning

1. som är införd i minoritetsorganisationens register över medlemsföreningar eller avdelningar,
2. i vilken medlemmarna och organ utsedda av medlemmarna beslutar om medlemsföreningens eller avdelningens verksamhet och ekonomi, och
3. som bedriver verksamhet.

Förutsättningar för statsbidrag

6 § Statsbidrag får lämnas till en minoritetsorganisation som ansöker om bidrag och som

1. är en ideell förening i vilken medlemskap i såväl organisationen som dess medlemsföreningar är frivilligt,
2. är självständig och demokratiskt uppbyggd,
3. har ett syfte som överensstämmer med de värderingar som präglar ett demokratiskt samhälle,
4. i sin verksamhet respekterar demokratins idéer inklusive principerna om jämställdhet och förbud mot diskriminering,
5. har bedrivit verksamhet under minst två år före ansökan om bidrag, och

6. bedriver sin verksamhet i Sverige.

En förening som är medlem i flera organisationer får endast läggas till grund för bedömning av tillfredsställande geografisk spridning och av verksamhetens omfattning i fråga om en av dessa organisationer.

7 § Statsbidrag lämnas för ett år i sänder. Ett bidragsår avser det statliga budgetåret.

8 § Statsbidrag får inte lämnas till en organisation som får annat statligt organisationsbidrag. Denna begränsning gäller dock inte för kvinnosammanslutningar inom ett riksförbund som får bidrag enligt förordningen (2005:1089) om statsbidrag till kvinnors organisering.

9 § Statsbidrag får inte lämnas till en organisation som har skulder för svenska skatter eller avgifter hos Kronofogdemyndigheten eller som är i likvidation eller försatt i konkurs.

Former för statsbidrag

10 § Statsbidrag enligt denna förordning lämnas som organisationsbidrag. Bidrag lämnas under de förutsättningar som anges i 6–9 §§ med en lika stor fast del per nationell minoritet och en rörlig del som grundas på antalet medlemsföreningar eller avdelningar.

Vid fördelning av en minoritetsorganisations fasta bidrag ska hänsyn tas till antalet organisationer tillhörande samma nationella minoritet.

För att ta del av den rörliga delen av bidraget krävs att en minoritetsorganisation är av riksintresse och har minst två egna medlemsföreningar eller avdelningar.

Ärendenas handläggning

11 § Länsstyrelsen i Stockholms län prövar frågor om statsbidrag enligt denna förordning.

I ett beslut om bidrag ska det anges för vilken verksamhet som bidraget beviljas. Beslutet om bidrag får förenas med villkor. Dessa

ska framgå av beslutet. I beslut ska även sista dag för redovisning enligt 13 § anges.

12 § En ansökan om statsbidrag ska vara skriftlig och ges in till Länsstyrelsen i Stockholms län.

Den sökande ska lämna de handlingar och uppgifter som länsstyrelsen behöver för att kunna pröva ansökan.

Behörig företrädare för organisationen ska intyga att de uppgifter som lämnas i ansökan är riktiga.

Redovisning

13 § Den som har beviljats statsbidrag enligt denna förordning ska vid den tidpunkt som angetts i beslutet lämna Länsstyrelsen i Stockholms län en ekonomisk redovisning av de mottagna medlen och av vad de har använts till.

En revisor ska granska redovisningen och intyga att beviljade medel använts i enlighet med beslutet och ansökan. Revisorns rapport över granskningen ska bifogas redovisningen. Om det bidrag som har beviljats uppgår till minst sex prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken ska revisorn vara auktoriserad eller godkänd.

Den som har beviljats bidrag ska på begäran av länsstyrelsen lämna det underlag som länsstyrelsen behöver för granskning av redovisningen.

14 § Länsstyrelsen i Stockholms län ska i sin årsredovisning lämna en samlad redovisning av vilka som har fått statsbidrag, med vilka belopp och vad de har använts till.

Länsstyrelsen ska dessutom senast den 1 juni varje år till regeringen lämna en sammanfattande redogörelse för vad bidragen har använts till och, om möjligt, en bedömning av bidragets effekter i förhållande till syftet enligt 2 §.

Återbetalning och återkrav

15 § Den som beviljats statsbidrag enligt denna förordning är återbetalningsskyldig om

1. mottagaren genom att lämna oriktiga uppgifter eller på annat sätt har förorsakat att bidraget har lämnats felaktigt eller med för högt belopp,

2. bidraget av något annat skäl än vad som sägs i 1 har lämnats felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren borde ha insett detta,

3. bidraget inte används för det ändamålet som anges i 2 §,

4. mottagaren inte lämnar sådana handlingar och uppgifter som avses i 13 §, eller

5. villkor i beslutet inte har följts.

16 § Om en bidragsmottagare är återbetalningsskyldig enligt 15 §, ska Länsstyrelsen i Stockholms län besluta att helt eller delvis kräva tillbaka bidraget. Om det finns särskilda skäl för det, får Länsstyrelsen efterge kravet på återbetalning helt eller delvis.

Bemyndigande

17 § Länsstyrelsen i Stockholms län får meddela de föreskrifter som behövs för verkställigheten av denna förordning.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2016.

2. Bestämmelsen i 8 § tillämpas första gången i fråga om statsbidrag för bidragsåret 2018.

3. Genom förordningen upphävs förordningen (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter

4. Den upphävda förordningen gäller fortfarande för statsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

1.2 Förslag till förordning om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund

Regeringen föreskriver följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund.

Bidrag enligt denna förordning lämnas i mån av tillgång på medel.

Syftet med statsbidraget

2 § Syftet med statsbidraget är att stödja organisationernas egna initiativ och verksamheter för att stärka delaktigheten i samhället för personer från de etniska grupper som organisationen företräder, samt att utveckla gruppernas kultur, språk och identitet.

Förutsättningar för statsbidrag

3 § Statsbidrag får lämnas till en organisation som

1. till övervägande del har medlemmar med utländsk bakgrund,
2. är en ideell förening i vilken medlemskap i såväl organisationen som dess medlemsföreningar är frivilligt,
3. är självständig och demokratiskt uppbyggd,
4. har ett huvudsakligt syfte som överensstämmer med vad som anges i 2 § och som är förenligt med de värderingar som präglar ett demokratiskt samhälle,
5. i sin verksamhet respekterar demokratins idéer inklusive principerna om jämställdhet och förbud mot diskriminering,
6. har en riksomfattande organisation med tillfredsställande geografisk spridning i förhållande till dem som utgör organisationens medlemsunderlag,
7. har minst 500 betalande medlemmar anslutna till medlemsföreningar eller avdelningar,

8. har bedrivit verksamhet under minst två år före ansökan om bidrag,

9. bedriver sin verksamhet i Sverige, och

10. själv bekostar en del av sin verksamhet.

En förening som är medlem i flera organisationer får endast läggas till grund för bedömning av tillfredsställande geografisk spridning och av verksamhetens omfattning i fråga om en av dessa organisationer.

Bidrag får även lämnas till samarbetsorgan för organisationer som avses i första stycket.

4 § Statsbidrag lämnas för ett år i sänder. Ett bidragsår avser det statliga budgetåret.

5 § Statsbidrag får under en tre år lång etableringsperiod lämnas även till organisationer som avses i 3 § första stycket men som inte uppfyller de villkor som anges i 3 § första stycket 6–8. Bidrag får lämnas under en etableringsperiod till en organisation som har funnits i minst ett år före ansökan om bidrag.

6 § Statsbidrag får inte lämnas till en organisation som får annat statligt organisationsbidrag. Denna begränsning gäller dock inte för kvinnosammanslutningar inom ett riksförbund som får bidrag enligt förordningen (2005:1089) om statsbidrag till kvinnors organisering.

7 § Statsbidrag får inte lämnas till en organisation som har skulder för svenska skatter eller avgifter hos Kronofogdemyndigheten eller som är i likvidation eller försatt i konkurs.

Former för statsbidraget

8 § Statsbidrag enligt denna förordning lämnas i form av organisationsbidrag.

Ärendenas handläggning

9 § Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor prövar frågor om statsbidrag enligt denna förordning.

I ett beslut om bidrag ska det anges för vilken verksamhet som bidraget beviljas. Beslut om bidrag får förenas med villkor. Dessa ska framgå av beslutet. I beslut ska även sista dag för redovisning enligt 12 § anges.

10 § En ansökan om statsbidrag ska vara skriftlig och ges in till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Den sökande ska lämna de handlingar och uppgifter som myndigheten behöver för att kunna pröva ansökan.

Behörig företrädare för organisationen ska intyga att de uppgifter som lämnas i ansökan är riktiga. En revisor ska granska dessa uppgifter. Revisorns rapport över granskningen ska bifogas ansökan.

11 § Vid bedömningen av statsbidragets storlek ska hänsyn tas till antalet medlemmar och till verksamhetens omfattning.

Redovisning

12 § Den som har beviljats statsbidrag enligt denna förordning ska vid den tidpunkt som angetts i beslutet lämna Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor en ekonomisk redovisning av de mottagna medlen och av vad de har använts till.

En revisor ska granska redovisningen och intyga att beviljade medel använts i enlighet med beslutet och ansökan. Revisorns rapport över granskningen ska bifogas redovisningen. Om det bidrag som har beviljats uppgått till minst fem prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken ska revisorn vara auktoriserad eller godkänd.

Den som har beviljats bidrag ska på begäran av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor lämna det underlag som myndigheten behöver för granskning av redovisningen.

13 § Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ska i sin årsredovisning lämna en samlad redovisning av vilka som har fått statsbidrag, med vilka belopp och vad de har använts till.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ska dessutom senast den 1 juni vart tredje år till regeringen lämna en sammanfattande redogörelse för vad bidragen har använts till och, om möjligt, en bedömning av bidragets effekter i förhållande till syftet enligt 2 §.

Återbetalning och återkrav

14 § Den som beviljats statsbidrag enligt denna förordning är återbetalningsskyldig om

1. mottagaren genom att lämna oriktiga uppgifter eller på annat sätt har förorsakat att bidraget har lämnats felaktigt eller med för högt belopp,

2. bidraget av något annat skäl än vad som sägs i 1 har lämnats felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren borde ha insett detta,

3. bidraget inte används för det syfte som anges i 2 §,

4. den som har mottagit bidraget inte lämnar sådan redovisning som avses i 12 §, eller

5. villkor i beslutet inte har följts.

15 § Om en bidragsmottagare är återbetalningsskyldig enligt 14 § ska Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor besluta att helt eller delvis kräva tillbaka statsbidraget. Om det finns särskilda skäl för det får Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor efterge återkrav helt eller delvis.

Bemyndigande

17 § Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor får meddela de föreskrifter som behövs för verkställigheten av denna förordning.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2016.
2. Bestämmelsen i 6 § tillämpas första gången i fråga om statsbidrag för bidragsåret 2018.
3. Genom förordningen upphävs förordningen (2008:63) om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund.
4. Den upphävda förordningen gäller fortfarande för statsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

1.3 Förslag till förordning om statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck

Regeringen föreskriver följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck.

Bidrag enligt denna förordning lämnas i mån av tillgång på medel.

Syftet med statsbidraget

2 § Syftet med statsbidraget är att stödja organisationernas egna initiativ och verksamheter för att stärka ställningen i samhället för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck.

Förutsättningar för statsbidrag

3 § Statsbidrag får lämnas till en organisation som

1. är en ideell förening i vilken medlemskap i såväl organisationen som dess medlemsföreningar är frivilligt,

2. är självständig och demokratiskt uppbyggd,

3. har ett huvudsakligt syfte som överensstämmer med vad som anges i 2 § och som är förenligt med de värderingar som präglar ett demokratiskt samhälle,

4. i sin verksamhet respekterar demokratins idéer inklusive principerna om jämställdhet och förbud mot diskriminering,

5. har en riksomfattande organisation med tillfredsställande geografisk spridning i förhållande till organisationens medlemsunderlag,

6. har minst 500 betalande medlemmar eller har betalande medlemmar och organiserad verksamhet i minst fyra medlemsföreningar eller avdelningar,

7. har bedrivit verksamhet med ett ändamål som överensstämmer med 2 § under minst två år före ansökan om bidrag,

8. bedriver sin verksamhet i Sverige, och

9. själv bekostar en del av sin verksamhet.

En förening som är medlem i flera organisationer får endast läggas till grund för bedömning av tillfredsställande geografisk spridning och av verksamhetens omfattning i fråga om en av dessa organisationer.

4 § Statsbidrag får inte lämnas till en organisation som får annat statligt organisationsbidrag. Denna begränsning gäller dock inte för kvinnosammanslutningar inom ett riksförbund som får bidrag enligt förordningen (2005:1089) om statsbidrag till kvinnors organisering.

5 § Statsbidrag får inte lämnas till en organisation som har skulder för svenska skatter eller avgifter hos Kronofogdemyndigheten eller som är i likvidation eller försatt i konkurs.

6 § Statsbidrag lämnas för högst ett år i taget. Ett bidragsår avser det statliga budgetåret.

Former för statsbidrag

7 § Statsbidrag enligt denna förordning får lämnas i form av

1. organisationsbidrag enligt de villkor som anges i 3–6 och 8 §§, och

2. verksamhetsbidrag enligt de villkor som anges i 9 §.

8 § Organisationsbidrag får under en tre år lång etableringsperiod lämnas även om organisationen inte uppfyller de villkor som anges i 3 § 5–7. Bidrag får lämnas under en etableringsperiod till en organisation som har funnits i minst ett år före ansökan om bidrag.

9 § Verksamhetsbidrag får lämnas till en organisation som har beviljats organisationsbidrag för samma period.

Verksamheten ska bestå i aktiviteter med tydligt uppföljningsbara mål för den aktuella bidragsperioden och som bidrar till att uppnå syftet enligt 2 §.

Ärendenas handläggning

10 § Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor prövar frågor om statsbidrag enligt denna förordning.

I ett beslut om bidrag ska det anges för vilken verksamhet som bidraget beviljas. Beslutet om statsbidrag får förenas med villkor. Dessa ska framgå av beslutet. I beslut ska även sista dag för redovisning enligt 13 § anges.

11 § En ansökan om statsbidrag ska vara skriftlig och ges in till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Den sökande ska lämna de handlingar och uppgifter som myndigheten behöver för att kunna pröva ansökan.

Behörig företrädare för organisationen ska intyga att de uppgifter som lämnas i ansökan är riktiga. En revisor ska granska dessa uppgifter. Revisorns rapport över granskningen ska bifogas ansökan.

12 § Vid bedömningen av organisationsbidragets storlek ska Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ta hänsyn till antalet medlemmar och till verksamhetens omfattning.

Redovisning

13 § Den som har beviljats statsbidrag enligt denna förordning ska vid den tidpunkt som angetts i beslutet lämna Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor en ekonomisk redovisning av de mottagna medlen och vad de har använts till.

För beviljat verksamhetsbidrag ska redovisningen också innehålla en uppföljning av de mål som angavs vid ansökan.

En revisor ska granska redovisningen och intyga att beviljade medel använts i enlighet med beslutet och ansökan. Revisorns rap-

port över granskningen ska bifogas redovisningen. Om det bidrag som har beviljats uppgått till minst fem prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken ska revisorn vara auktoriserad eller godkänd.

Den som har beviljats statsbidrag ska på begäran av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor lämna det underlag som myndigheten behöver för granskning av redovisningen.

14 § Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ska i sin årsredovisning lämna en samlad redovisning av vilka som har fått statsbidrag, med vilka belopp och vad de har använts till.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ska dessutom senast den 1 juni vart tredje år till regeringen lämna en sammanfattande redogörelse för vad bidragen har använts till och, om möjligt, en bedömning av bidragets effekter i förhållande till syftet enligt 2 §.

Återbetalning och återkrav

15 § Den som beviljats ett statsbidrag enligt denna förordning är återbetalningsskyldig om

1. mottagaren genom att lämna oriktiga uppgifter eller på annat sätt har förorsakat att bidraget har lämnats felaktigt eller med för högt belopp,
2. bidraget av något annat skäl än vad som sägs i 1 har lämnats felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren borde ha insett detta,
3. bidraget inte används för det syfte som anges i 2 §,
4. den som har beviljats bidraget inte lämnar sådan redovisning som avses i 13 §, eller
5. villkor i beslutet inte har följts.

16 § Om en bidragsmottagare är återbetalningsskyldig enligt 15 § ska Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor besluta att helt eller delvis kräva tillbaka statsbidraget. Om det finns särskilda skäl för det får Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor efterge återkrav helt eller delvis.

Bemyndigande

17 § Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor får meddela de föreskrifter som behövs för verkställigheten av denna förordning.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2017.
2. Genom förordningen upphävs förordningen (2008:349) om statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck.
3. Den upphävda förordningen gäller fortfarande för statsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

1.4 Förslag till förordning om statsbidrag till verksamhet mot rasism och liknande former av intolerans

Regeringen föreskriver följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om statsbidrag till verksamheter som motverkar eller förebygger rasism eller liknande former av intolerans som kan ta sig uttryck i bl.a. antisemitism, islamofobi, afrofofi, antiziganism och homofobi.

Bidrag enligt denna förordning lämnas i mån av tillgång på medel.

Syftet med statsbidraget

2 § Syftet med bidraget är att stödja verksamheter vars syfte är att motverka eller förebygga rasism eller liknande former av intolerans.

Förutsättningar för statsbidraget

3 § Statsbidrag får lämnas till en ideell förening som

1. är självständig,
2. demokratiskt uppbyggd
3. bedriver verksamhet i Sverige utan vinstsyfte, och
4. i sin verksamhet respekterar demokratins idéer, inklusive principerna om jämställdhet och förbud mot diskriminering.

Bidrag får också lämnas till en stiftelse, som inte är statlig eller kommunal, och som uppfyller kraven i första stycket 1, 3 och 4.

4 § Statsbidrag beviljas för högst ett år i taget.

5 § Statsbidrag får lämnas för att stödja verksamheter vars syfte är att motverka eller förebygga rasism eller liknande former av intolerans.

Ansökningar om statsbidrag ska prövas med hänsyn till verksamhetens förutsättningar att ge upphov till långsiktiga resultat.

6 § Statsbidrag får inte lämnas till en organisation eller en stiftelse som har skulder för svenska skatter eller avgifter hos Kronofogdemyndigheten eller som är i likvidation eller försatt i konkurs.

Former för statsbidraget

7 § Statsbidrag enligt denna förordning lämnas i form av projektbidrag.

Ärendenas handläggning

8 § Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor prövar frågor om statsbidrag enligt denna förordning.

I ett beslut om statsbidrag ska det anges för vilken verksamhet bidraget beviljas. Beslutet om bidrag får förenas med villkor. Dessa ska framgå av beslutet. I beslutet ska även sista dag för redovisning enligt 10 § anges.

9 § En ansökan om statsbidrag ska vara skriftlig och ges in till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

Den sökande ska lämna de handlingar och uppgifter som myndigheten behöver för att kunna pröva ansökan.

Redovisning

10 § Den som har beviljats statsbidrag enligt denna förordning ska vid den tidpunkt som angetts i beslutet lämna till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor en ekonomisk redovisning av de mottagna medlen och vad de har använts till. Bidragsmottagaren ska också redovisa vilka resultat som har uppnåtts och hur resultaten bidrar till att uppnå syftet enligt 2 §r.

En revisor ska granska redovisningen och intyga att beviljade medel använts i enlighet med beslutet och ansökan. Revisorns rapport över granskningen ska bifogas redovisningen. Om det bidrag som har tagits emot uppgått till minst fem prisbasbelopp enligt

2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken ska detta göras av en auktoriserad eller godkänd revisor.

Den som har beviljats bidrag ska på begäran av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor lämna det underlag som myndigheten behöver för granskning av redovisningen.

11 § Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ska i sin årsredovisning lämna en samlad redovisning av vilka som har fått statsbidrag, med vilka belopp och för vilka ändamål.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ska dessutom, senast den 1 juni vart tredje år till regeringen lämna en sammanfattande redogörelse för vad bidragen har använts till och, om möjligt, en bedömning av bidragets effekter i förhållande till syftet med bidragen.

Återbetalning och återkrav

12 § Den som beviljats ett statsbidrag enligt denna förordning är återbetalningsskyldig om

1. mottagaren genom att lämna oriktiga uppgifter eller på annat sätt har förorsakat att bidraget har lämnats felaktigt eller med för högt belopp,

2. bidraget av något annat skäl än vad som sägs i 1 har lämnats felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren borde ha insett detta,

3. bidraget inte används för det ändamål det har beviljats,

4. den som har mottagit bidraget inte lämnar sådan redovisning som avses i 10 §, eller

5. villkor i beslutet inte har följts.

13 § Om en bidragsmottagare är återbetalningsskyldig enligt 12 § ska Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor besluta att helt eller delvis kräva tillbaka statsbidraget. Om det finns särskilda skäl för det får Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor efterge återkrav helt eller delvis.

Bidrag ska, till den del medlen inte har utnyttjats för det ändamål det har beviljats för, utan anmodan återbetalas senast vid tidpunkten för redovisning enligt 10 §.

Bemyndigande

14 § Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor får meddela de föreskrifter som behövs för verkställigheten av denna förordning.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2016.
2. Genom bestämmelsen upphävs förordningen (2008:62) om statsbidrag till verksamhet mot rasism och liknande former av intolerans.
3. Den upphävda förordningen gäller fortfarande för statsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

1.5 Förslag till förordning om statsbidrag för verksamhet som värnar demokratin

Regeringen föreskriver följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om statsbidrag för verksamhet som värnar demokratin mot våldsbejakande extremism.

Bidraget enligt denna förordning lämnas i mån av tillgång på medel.

Syftet med statsbidraget

2 § Syftet med statsbidraget är att minska antalet aktiva inom våldsbejakande extremistmiljöer.

Förutsättningar för statsbidrag

3 § Statsbidrag får lämnas till ideella föreningar och stiftelser under de förutsättningar som anges i 4 och 5 §§.

Bidrag får också lämnas till en kommun, dock endast om kommunen inom ramen för projektet samarbetar med minst en sådan ideell förening eller en sådan stiftelse som avses i första stycket.

4 § Statsbidrag får lämnas till en ideell förening som

1. är självständig,
2. är demokratiskt uppbyggd,
3. bedriver verksamhet i Sverige utan vinstsyfte, och
4. i sin verksamhet respekterar demokratins idéer, inklusive principerna om jämställdhet och förbud mot diskriminering.

Bidrag får även lämnas till en stiftelse som inte är statlig eller kommunal och som uppfyller kraven i första stycket 1, 3 och 4.

5 § Statsbidrag får inte lämnas till en förening eller stiftelse som har skulder för svenska skatter eller avgifter hos Kronofogdemyndigheten eller som är i likvidation eller försatt i konkurs.

6 § Statsbidrag beviljas för högst ett år i taget

7 § Statsbidrag får lämnas endast för verksamhet som syftar till att

1. förebygga att antidemokratiska beteenden utvecklas,
2. förebygga att individer radikaliseras och ansluter sig till våldsbejakande extremistmiljöer, eller
3. stödja individer som avser att lämna sådana miljöer.

8 § Långsiktigt stöd får lämnas till en ideell förening eller en stiftelse som tillgodoser syftet i 2 § och förutsättningarna i 4 § till en verksamhet enligt 7 § 3 om

1. verksamheten har en långsiktig inriktning och kan påvisa positiva resultat i förhållande till ändamålet för bidraget, och
2. den ideella föreningen eller stiftelsen samverkar med en eller flera kommuner.

Former för statsbidraget

9 § Statsbidrag enligt denna förordning får lämnas i form av

1. projektbidrag enligt de villkor som anges i 3–7 §§, eller
2. verksamhetsbidrag till sådan verksamhet som avses i 8 §.

Ärendenas handläggning

10 § Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor prövar frågor om statsbidrag enligt denna förordning.

I ett beslut om statsbidrag ska det anges för vilken verksamhet bidraget beviljas. Beslutet om bidrag får förenas med villkor. Dessa ska framgå av beslutet. I beslutet ska även sista dag för redovisning enligt 12 § anges.

11 § En ansökan om statsbidrag ska vara skriftlig och ges in till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Den sökande ska lämna de handlingar och uppgifter som myndigheten behöver för att kunna pröva ansökan.

Redovisning

12 § Den som har beviljats statsbidrag enligt denna förordning ska vid den tidpunkt som angetts i beslutet lämna Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor en ekonomisk redovisning av de mottagna medlen och vad de har använts till. Bidragsmottagaren ska också redovisa vilka resultat som har uppnåtts och hur resultaten bidrar till att uppnå syftet enligt 2 §.

Om den som tagit emot bidrag enligt denna förordning är en ideell förening eller en stiftelse, ska en revisor granska redovisningen och intyga att beviljade medel använts i enlighet med beslutet och ansökan. Revisorns rapport över granskningen ska bifogas redovisningen. Om det bidrag som har tagits emot uppgår till minst fem prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken ska revisorn vara auktoriserad eller godkänd.

Den som har beviljats bidrag ska på begäran av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor lämna det underlag som myndigheten behöver för att granska redovisningen.

13 § Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ska i sin årsredovisning redogöra för vilka som har fått statsbidrag, med vilka belopp och för vilka ändamål.

Myndigheten ska senast den 1 juni vart tredje år till regeringen lämna en sammanfattande redogörelse för vad bidragen har använts till och, om möjligt, ge en samlad bedömning av bidragets effekter i förhållande till syftet med bidraget.

Återbetalning och återkrav

14 § Sedan ett stöd har betalats ut är stödmottagaren återbetalningsskyldig, om

1. stödet har lämnats på felaktiga grunder eller med för högt belopp,
2. stödet helt eller delvis inte har utnyttjats eller inte har använts för det syfte som anges i 2 §,
3. mottagaren inte har lämnat en redovisning som avses i 12 §, eller
4. villkor i beslutet om stöd inte har följts.

15 § Om en bidragsmottagare är återbetalningsskyldig enligt 14 §, ska Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor besluta att helt eller delvis kräva tillbaka statsbidraget. Om det finns särskilda skäl, får Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor besluta att efterge återkrav helt eller delvis.

Bemyndigande

16 § Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor får meddela föreskrifter om verkställigheten av denna förordning.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2016
 2. Bestämmelsen i 8 § tillämpas för första gången i fråga om statsbidrag för bidragsåret 2018.
 3. Genom förordningen upphävs förordningen (2011:1508) om statsbidrag för verksamhet som värnar demokratin.
 4. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för statsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

2 Utredningens uppdrag och arbete

Bakgrunden till föreliggande utredning är såväl generell som specifik. På ett generellt plan anges i prop. 2009/10:55 att regelbundna utvärderingar bör göras för alla bidragssystem i förhållande till deras angivna syften.¹ Vidare rekommenderade Riksrevisionen i sin rapport *Staten och civilsamhället i integrationsarbetet* (rapport 2014:3) att regeringen borde göra en samlad analys av den statliga finansieringen av civilsamhället på integrationsområdet. På ett mer specifikt plan aviserades i budgetpropositionen för 2014 en översyn av villkoren för de statliga stöd som fördelas inom områdena diskriminering, främlingsfientlighet och andra former av intolerans i syfte att säkerställa stödets effektivitet. Arbetet med utredningen påbörjades i augusti 2014 och avslutades den 31 mars 2015. Utredningens utkast har därefter bearbetats vidare inom Regeringskansliet.

I uppdragsbeskrivningen för översynen anges att en utredare ska genomföra en översyn av de statliga stöden till organisationer inom det civila samhället inom områdena integration, diskriminering, främlingsfientlighet, homofobi och andra former av intolerans samt nationella minoriteter. Utredaren ska vid behov föreslå förändringar i fråga om syfte, bidragsform och utformning av nuvarande förordningar. För närvarande fördelar Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, och Länsstyrelsen i Stockholms län regeringens bidrag inom de aktuella områdena. Den nuvarande ansvarsfördelningen mellan myndigheterna ska ligga fast.

Utredaren uppdras att genomföra en samlad redovisning och analys av vilka organisationer som tar del av statens bidrag och vad

¹ Prop. 2009/10:55 s. 147.

bidragen leder till utifrån syftet med bidragen. Utredaren ska också belysa eventuella problem och synpunkter från berörda myndigheter och organisationer som rör utformningen av enskilda förordningar inom de aktuella områdena. Vidare ingår i uppdraget att se över regeringens bidrag till Exit. Utredaren ska belysa på vilket sätt staten bäst kan stödja verksamhet av det slag som Exit bedriver. Den nuvarande formen av öronmärkt verksamhetsbidrag är inte tillfredsställande, utan en annan ordning bör sökas. Utgångspunkten bör vara att statens eventuella stöd till denna typ av verksamhet ska renodlas.

Följande förordningar/stöd omfattas av översynen:

Förordning/stöd	Typ av bidrag	Anslag (tkr) 2014 och ansvarig myndighet
Förordningen (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter.	Organisationsbidrag	4 600 Länsstyrelsen i Stockholms län
Förordningen (2008:63) om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund.	Organisationsbidrag	18 905 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor
Förordningen (2008:62) om statsbidrag till verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans	Projektbidrag	8 320 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor
Förordningen (2008:349) om statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck	Organisationsbidrag	7 298 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor
Bidrag till Fryshuset Exit	Öronmärkt verksamhetsbidrag	1 800
Egen anslagspost i regleringsbrev 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.		Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor

Utredaren ska pröva syfte och bidragsform för enskilda förordningar/stöd inom de aktuella områdena och vid behov lämna förslag till förändrade villkor och andra författningsändringar.

Följande frågor ska belysas i utredningen:

- Vilka organisationer och verksamheter har under 2009–2014 tagit del av de olika bidragen? Hur har antalet ansökningar och beviljade bidrag förändrats över tid?
- På vilket sätt har bidragen verkat för att uppnå politikens mål?
- Finns det anledning att ompröva syfte och bidragsform i enskilda fall för att bättre uppnå politikens mål? Om sådana skäl konstateras, ska en målsättning vara att den andel som organisationsbidragen sammantaget utgör av de granskade bidragssystemen inte ska minska.

2.1 Utgångspunkter och avgränsningar

I uppdragsbeskrivningen anges som en målsättning med översynen att andelen organisationsbidrag inte ska minska. Utredaren ska inte heller pröva de ekonomiska ramarna för bidragen, och inte heller pröva generella frågor som rör regeringens politik för det civila samhället. Som nämndes ovan ska den nuvarande ansvarsfördelningen mellan de bidragsfördelnde myndigheterna ligga fast.

2.1.1 Statligt stöd

Inom Europeiska unionen finns bestämmelser om statligt stöd. Enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ansvarar EU-kommissionen för tillämpningen av unionsreglerna om statligt stöd. EU:s samlade bestämmelser på statsstödsområdet utgör ett omfattande och relativt strikt regelverk.

Utgångspunkten är att statligt stöd är förbjudet. I artikel 107.1 i EUF-fördraget fastställs vissa kumulativa villkor för att en åtgärd ska omfattas av förbudet. Dessa villkor är följande. Vissa företag eller viss produktion ges en selektiv förmån, dvs. en fördel som det annars inte skulle ha haft. Vidare ska förmånen finansieras direkt eller indirekt genom statliga medel (offentliga medel). Ytterligare

ett villkor är att åtgärden snedvrider eller hotar att snedvrída konkurrensen samt att handeln mellan medlemsstaterna påverkas.

Statsstödsreglerna gäller för "företag" som bedriver ekonomisk verksamhet. Begreppet företag ges en vid tolkning i rättspraxis. Varje form av sammanslutning som bedriver ekonomisk verksamhet definieras som ett företag. Det innebär att även en organisation utan vinstsyfte teoretiskt kan anses som ett företag.

Det bidrag som aktuella organisationer kan få riktas till icke-ekonomisk verksamhet med ett tydligt demokratisk och socialt syfte. För att sådant stöd inte ska beaktas som otillåtet statsstöd krävs att det finns allmännyttiga ändamål och att verksamheten används för sådana allmännyttiga ändamål. I de fall de organisationer som är mottagare av här aktuella stöd bedriver ekonomisk verksamhet görs det i begränsad utsträckning inom ramen för organisationernas egna aktiviteter och för organisationernas egna medlemmar, t.ex. i form av bokförsäljning och konferensverksamhet. Det är då väsentligt att gränsen mellan denna och den icke-ekonomiska verksamheten är klar.

Kriterierna för att erhålla bidrag utgör på förhand fastställda villkor som är tydliga och objektiva.

I bidragsförordningarna finns bestämmelser om krav på ekonomisk redovisning av de mottagna bidraget och redovisning av vad bidraget har använts till. Vidare ska en revisor granska redovisningen och intyga att de beviljade medlen använts i enlighet med beslut och ansökan, dvs. social verksamhet som är icke-ekonomisk.

För det fall ett statsbidrag inte skulle ha använts i enlighet med beslutets syfte, eller att villkor inte har följts i beslutet eller har utgått med för högt belopp finns bestämmelser om återbetalning och återkrav. Bestämmelserna möjliggör att sådana bidrag kan återkrävas för att säkerställa rätt användning av bidraget och för att undvika eventuell överkompensation. Mot denna bakgrund bedöms förordningsförslagen tillräckliga för att säkerställa att statsbidragen går till icke-ekonomisk verksamhet och därmed inte utgör statsstöd enligt EU:s regelverk.

2.2 Begrepp

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, bar fram till den 1 april 2014 namnet Ungdomsstyrelsen. I utredningen används oftast den nuvarande benämningen MUCF, men i vissa fall tillämpas även den äldre benämningen när detta bedömts falla sig mer naturligt.

När det gäller organisationer som får stöd enligt förordningen (2008:349) om statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck används i vissa fall den mer kortfattade benämningen hbt-organisationer.

2.3 Genomförandet av utredningen

Som nämnts ovan ingår i uppdraget för denna utredning att belysa på vilket sätt bidragen har verkat för att uppnå politikens mål. För att besvara denna fråga har utredningen tagit del av de befintliga årliga redogörelser för bidragens användning och effekter som lämnats till regeringen av MUCF och Länsstyrelsen i Stockholms län under åren 2009–2014. Skriftliga och muntliga synpunkter har även inhämtats från ett relativt stort antal av de organisationer som beviljats medel med stöd av de aktuella förordningarna. I samband med ett brevutskick till berörda organisationer² för att presentera det påbörjade arbetet med bidragsöversynen, bifogades ett antal frågor relaterade till utredningens frågeställningar. Responsen från organisationerna har varit god, vilket visar att engagemanget inom civilsamhället för utredningens frågor är stort.

Utöver enkäten har möten hållits med företrädare för vissa av de organisationer som beviljats statligt stöd, där kompletterande underlag kunnat inhämtas om organisationernas verksamhet. Resultaten redovisas i anslutning till respektive förordning i de separata kapitel som anger bidragsfördelning, användning och synpunkter på förordningarna. Utredaren har också inhämtat synpunkter från berörda myndigheter, dels genom möten och samtal, dels i form av

² Som berörda organisationer definierades i detta fall de organisationer som vid senaste tillfället beviljats bidrag med stöd av någon av de fyra förordningarna.

svar på skriftliga frågor. Till utredningen har knutits en referensgrupp med företrädare för berörda enheter.

Dispositionen för promemorian är upplagd enligt följande. I kapitel 2 diskuteras på ett övergripande plan relationen mellan stat och civilsamhälle och metoder för att utvärdera statsbidrags effekter. De efterföljande kapitlen ägnas åt de fyra förordningar som ingår i utredningen, och de statsbidrag som har fördelats utifrån dessa förordningar under åren 2009–2014. Kapitel 3 redogör för det statliga stödet till nationella minoriteter, medan kapitel 4 avhandlar det statliga stödet till organisationer bildade på etnisk grund. I kapitel 5 redovisas det statliga stödet till organisationer som företräder homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck, medan kapitel 6 behandlar statsbidrag till verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans. I kapitel 7 redogörs för det statliga stödet till Exit, medan kapitel 8 sammanfattar utredningens överväganden och förslag gällande de fyra förordningarna samt för stödet till Exit.

3 Att utvärdera effekter av statsbidrag till civila samhället

Utredningen grundar sina resonemang på de begrepp och definitioner gällande den statliga bidragsgivningen till det civila samhället som utvecklats under en längre tid, och som sammanfattas i propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55). En grundläggande princip i propositionen är att större och mer permanenta bidrag till det civila samhällets organisationer bör grundas på förordningar. Vidare ska krav på god ekonomisk redovisning ställas på alla bidragsmottagande organisationer. Åtterrporteringskraven kan dock variera, beroende på bidragsform. I propositionen anges även att oberoende utvärderingar regelbundet bör genomföras för alla bidrags- och ersättningssystem, vilket också är en viktig utgångspunkt för tillsättandet av denna utredning.³

Som tidigare angetts består de stöd som kan fördelas enligt de förordningar som omfattas av utredningen av tre organisationsbidrag och ett projektbidrag. Förordningarna skiljer sig från varandra i vissa avseenden, vilket beror på att de vänder sig till olika grupper, men också är en följd av att de utvecklats vid olika tillfällen och inom olika politikområden. I prop. 2009/10:55 fastslås att bidragssystemen bör kunna variera och anpassas efter olika verksamhetsområdens behov, och därmed även se olika ut. Däremot bör en enhetlig terminologi i bidragssystemen eftersträvas. I propositionen anges även ett antal strukturella villkor som successivt bör införas för samtliga statliga bidrag till organisationer inom det civila samhället. I enlighet härmed föreslår

³ Prop. 2009/10:55, s. 138–147.

utredningen vissa justeringar av respektive förordning utifrån de villkor som anges i propositionen.⁴

Bedömningar av resultat och effekter ska göras för alla bidrag med undantag för organisationsbidragen, där mer övergripande utvärderingar istället bör genomföras.⁵ Eftersom organisationsbidragen har karaktären av grundstöd för en organisations existens och basfunktion är det svårt att formulera mätbara mål för organisationsbidrag på motsvarande sätt som för till exempel verksamhets- och projektbidrag. Medan resultat- och effektbedömningar kan förväntas fungera väl för verksamhets- och projektbidrag har det för organisationsbidrag ansetts vara tillräckligt med de mer övergripande utvärderingar som med längre intervall genomförs för alla bidragssystem i förhållande till deras syften.⁶

För samtliga förordningar som omfattas av denna bidragsöversyn ingår således villkoret om åiterrapportering av hur bidragen använts. MUCF och Länsstyrelsen i Stockholms län ska årligen inkomma till regeringen med en sammanfattande redogörelse för vad bidragen har använts till samt, om möjligt, en bedömning av statsbidragets effekter i förhållande till syftet med bidragen. I detta kapitel diskuteras, utifrån en mer övergripande synvinkel, utvärdering av statsbidrag till civila samhället som företeelse, med särskild betoning på stödets effekter.

3.1 Vad är utvärdering? En kort introduktion

Under senare år har utvärdering kommit att få en allt större betydelse i styrningen och reformeringen av offentlig verksamhet, i Sverige såväl som i andra länder. Att utvärdering blivit mer utbrett under senare årtionden kan delvis förklaras med den ändrade inriktning som samtidigt skett inom statsförvaltningen, där man i ökande grad övergått från en relativt detaljerad styrning till en mer övergripande målstyrning. Denna förändring medför i sin tur ett växande behov av att följa upp om resultaten av den offentliga verksamheten överensstämmer med de mål som ställts upp för densamma. Vissa bedömare menar att inslaget av utvärdering under

⁴ Prop. 2009/10:55, s. 148.

⁵ Prop. 2009/10:55, En politik för det civila samhället, s. 146.

⁶ Prop. 2009/10:55 s. 146.

senare år blivit så dominerande att det finns fog för att tala om ett utvärderingssamhälle, eller *audit society*.⁷ Oavsett inställning till utvärdering som företeelse kan det konstateras att den rådande tidsandan av utvärderingar präglar den offentliga sektorn, men även börjar vara framträdande inom annan verksamhet som uppstår stöd från offentliga medel, såsom organisationer inom det civila samhället. Utvärdering definieras av Evert Vedung som en

noggrann bedömning i efterhand av utfall, slutprestationer, förvaltning och beslutsinnehåll samt organisering av offentlig verksamhet, vilken tänkes spela en roll i praktiska beslutssituationer.⁸

Detta kan jämföras med Statskontoret, som definierat utvärdering som

en systematiskt genomförd undersökning för att få fram tillförlitliga och användbara resultat om värdet eller förtjänsterna av en given aktivitet i ett givet sammanhang.⁹

Utvärdering kan handla både om pågående och om avslutad verksamhet, men ska vara systematisk till sin karaktär. Centralt för utvärdering är även det värderande inslaget, vilket skiljer denna företeelse från till exempel uppföljning. Medan utvärdering värderar utfallet av en studerad verksamhet är uppföljning mer inriktad på att samla in data och föra statistik men utan att relatera dessa till några värderingskriterier.

3.2 Ändrad relation mellan civilsamhälle och stat

Relationen mellan staten och civilsamhället i Sverige har sedan lång tid tillbaka präglats av ett långtgående samförstånd. Denna samförståndsanda har flera historiska kopplingar. Framväxten och befästandet av demokratin i Sverige skedde parallellt med, och delvis tack vare, folkrörelsernas framväxt. Deltagandet i landets folkrörelser var brett, och för många människor ledde föreningsdeltagandet inom

⁷ Power, Michael (1999) "The Audit Society: rituals of verification", Oxford: Oxford University Press.

⁸ Vedung, Evert (2009): "Utvärdering i politik och förvaltning", s. 22, Lund: Studentlitteratur.

⁹ Statskontoret 2011: "Fristående utvärderingsmyndigheter – en förvaltningspolitisk trend?" s. 12, Skriftserien Om offentlig sektor.

folkrörelserna vidare till ett politiskt engagemang. Folkrörelserna har därigenom sedan lång tid tillbaka spelat en viktig roll som rekryteringsbas för politiska uppdrag, liksom för en allmän social rörlighet.

Vid en internationell jämförelse är Sverige mycket föreningstät och medborgarna mycket engagerade inom föreningslivet.¹⁰ Det civila samhället fyller flera viktiga syften i samhället, som röstbärare och opinionsbildare, samt genom att erbjuda service till medlemmar utan att ta emot full ersättning för verksamheten. På senare år har det civila samhällets organisationer i ökande grad kommit att fungera som utförare och leverantör av tjänster, i dessa fall mot full ersättning. Regeringen, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och idéburna organisationer har även slutit överenskommelser, dels inom det sociala området, dels inom integrationsområdet¹¹

I samband med propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55), markerades en övergång från den tidigare folkrörelsepolitiken till en utvecklad politik för det civila samhället. Motivet till denna förändring var ambitionen att omfatta och bekräfta områdets hela bredd och variation, det vill säga att se till människors engagemang, såväl som till organisationernas villkor. Folkrörelser och föreningar som omnämns i det tidigare målet för folkrörelsepolitiken framhölls som betydelsefulla, men inte som de enda aktörerna inom det civila samhället. Därmed förespråkades att termerna folkrörelse och folkrörelsepolitik inom politikområdet skulle ersättas av de vidare begreppen det civila samhället och det civila samhällets organisationer.¹²

3.3 Effekter av bidrag till det civila samhället

Statligt stöd till det civila samhället förekommer i olika former, varav organisationsbidrag, verksamhetsbidrag och projektbidrag utgör de vanligaste. Organisationsbidraget är utformat så att det ger den mottagande organisationen stor frihet att använda bidraget

¹⁰ Se exempelvis SCB:s årliga undersökning av levnadsförhållanden (ULF/SILC).

¹¹ Regeringsbeslut 23 oktober 2008, Överenskommelse mellan regeringen, idéburna organisationer inom sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) samt Överenskommelse mellan regeringen, idéburna organisationer och SKL inom integrationsområdet, regeringsbeslut april 2010.

¹² Prop. 2009/10:55, s. 47 ff.

på det sätt som den finner lämpligt. Staten bedömer att det finns ett egenvärde i att organisationerna finns och bedriver verksamhet. Bidraget är därmed avsett för själva organisationen och inte för den verksamhet som organisationen bedriver. Återredovisningen av organisationsbidrag görs på en mer övergripande nivå jämfört med till exempel verksamhetsbidrag och projektbidrag, där regeringen i regel ställer högre krav på resultat och uppföljning. Projektbidrag beviljas till avgränsade projekt inom specifika ämnesområden och redovisas separat av organisationerna, medan verksamhetsbidrag fördelas till specifik verksamhet i organisationerna.

I prop. 2009/10:55 konstaterades att andelen fria organisationsbidrag var alltför låg i förhållande till mer styrda bidrag, såsom verksamhets- och projektbidrag. Utvecklingen borde enligt regeringen motverkas för att bevara organisationernas oberoende och självständighet. I enlighet med detta borde även bidragsnivåerna "följas upp regelbundet i syfte att eftersträva att andelen organisationsbidrag och liknande generella bidrag totalt sett ökar i förhållande till mer detaljstyrda bidrag inom respektive bidragssystem."¹³ Samtidigt har regeringen även slagit fast att det måste finnas utrymme för flexibilitet med hänsyn till respektive områdes och bidragssystemens karaktär.

Betoningen på en ökad självständighet och frihet för det civila samhället samtidigt som en redovisning avkrävs av bidragens användning och effekter på samhället kan förefalla paradoxalt. Samtidigt är det rimligt att bidragsanvändningen redovisas, för att säkerställa att statens medel används på ett så ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt som möjligt.

Effektmätning av åtgärder syftande till övergripande samhällspolitiska mål förutsätter i regel att man har någonting att mäta effekterna emot. Här kan upprättandet av indikatorer fylla en viktig funktion. Genom att bryta ner övergripande samhällsmål i mindre delmål kan man skaffa sig en uppfattning om effekterna av en specifik verksamhet. Härigenom kan indikatorer bidra till att avgränsa och tydliggöra analysen av en specifik verksamhet eller ett visst bidrags samhällseffekter. Samtidigt kan indikatorer ibland uppfattas som alltför grova och i vissa fall därför missvisande måttstockar på en verksamhets och/eller ett bidrags samhällsnytta. Indikatorer

¹³ Prop. 2009/10:55 s. 143.

kan också indirekt komma att bli styrande för organisationernas verksamhet, som kan riskera att inriktas på sådana frågor som är lätta att mäta och bedöma.

På uppdrag av MUCF (dåvarande Ungdomsstyrelsen) genomförde tre forskare inom statsvetenskap en kunskapsöversikt 2009, gällande effekter och metoder rörande statliga bidrag till ideella organisationer. Författarna problematiserar effektbegreppet och lyfter bland annat fram fyra olika nivåer där eventuella bidrag kan ta sig uttryck; individ-, organisations-, stats- och samhällsnivå.

Vidare gör författarna en åtskillnad mellan *input*effekter och *output*effekter, beroende på när i den politiska beslutsprocessen effekten förväntas ske. På individ- och organisationsnivå kan det handla om en stärkt förmåga att delta i politiska beslutsprocesser samt, på organisationsnivå, att åstadkomma en stärkt politisk påverkan. På stats- och samhällsnivå kan det handla om bredare beslutsunderlag samt ökad samverkan med medborgerliga sammanlutningar. På motsvarande sätt kan outputeffekter analyseras på de fyra olika nivåerna när det gäller resultat och vad som kommer ut av politiska beslutsprocesser. Ännu en åtskillnad kan göras mellan förväntade och oväntade effekter av statsbidrag. Sammantaget innebär detta att frågan om vilka effekter statliga bidrag har på ideella organisationer och deras verksamheter utgör något av en analytisk utmaning att försöka besvara.¹⁴

Generellt kan konstateras att en grundläggande svårighet med att analysera statsbidrags effekter är att isolera bidragens effekter från andra påverkansfaktorer. Vidare är det komplicerat att fastställa om en viss verksamhet hade initierats och/eller genomförts även utan bidrag. Hänsyn till dessa svårigheter har också tagits när det gäller kraven på återrapportering av bidrag till civila samhället. I prop. 2009/10:55 anges att bedömning av resultat och effekter ska göras för alla bidragsformer utom organisationsbidrag:

På grund av organisationsbidragens funktion – att stödja en organisations existens snarare än dess verksamhet samt människors

¹⁴ Danielsson, Anna; Pär Zetterberg och Erik Amnå (2009): "Bidrag till vad? En kunskapsöversikt över effekter och metoder rörande statliga bidrag till ideella organisationer", Rapport till Ungdomsstyrelsen, april 2009, s. 5–6.

demokratiska organisering – skulle det innebära svårigheter att bedöma resultat och effekter mer konkret.¹⁵

Däremot ska mer övergripande utvärderingar genomföras regelbundet för alla bidragssystem i förhållande till deras angivna syften, eftersom förutsättningarna för bidragen kan förändras över tid.¹⁶

3.4 Återredovisningen av bidrag

I dagsläget finns inte resurser till en mer kvalitativ genomgång av bidragens effekter. MUCF har vid flera tillfällen framfört att man önskar genomföra mer genomgripande analyser och utvärderingar av bidragen.¹⁷ Samtidigt anför myndigheten att man i sådana fall behöver mer medel för att kunna göra detta.

Ett alternativ kan vara att myndigheten ges i uppdrag att endast analysera en eller två förordningar per år mer ingående, medan övriga förordningar redovisas mer övergripande, det vill säga vilka organisationer som beviljats bidrag, med vilket belopp samt en kortfattad redovisning av vad stödet avsett. På så sätt kan de olika förordningarna bli föremål för en grundligare analys med några års mellanrum, i enlighet med vad som föreslås i prop. 2009/10:55. Härigenom skulle också behovet av separata utvärderingar, av det slag som här genomförts, kunna bli mindre framöver.

¹⁵ Prop. 2009/10:55, s. 146.

¹⁶ Prop. 2009/10:55, s. 147.

¹⁷ Ungdomsstyrelsen (2011) ”Resultat och effekter. Åtterredovisning av statsbidrag till ideella organisationer 2011” samt MUCF (2014) ”Resultat och effekter. Åtterrapportering av statsbidrag till ideella organisationer 2014”.

4 Statsbidrag till nationella minoriteter

Minoritetspolitiken inrättades som ett nytt politikområde år 2000, efter beslut av riksdagen om att Sverige skulle ansluta sig till Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (prop. 1998/99:143, bet. 1999/2000:KU6, rskr. 1999/2000:69). I samband härmed tog riksdagen ställning till att samer, sverigefinnar, tornedalingar, romer och judar skulle erkännas som nationella minoriteter i Sverige. Gemensamt för dessa grupper är att de har funnits i Sverige under mycket lång tid. Den samiska gruppen utgör, utöver sin status som nationell minoritet, även urbefolkning. Vidare har de nationella minoriteterna en religiös, språklig eller kulturell tillhörighet och önskan om att behålla sin gemensamma identitet. Härigenom utgör de nationella minoriteterna också en viktig del av det svenska samhället och det gemensamma svenska kulturarvet. Målet för den svenska minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande, samt att stödja de historiska minoritetsspråken så att de kan hållas levande. De språk som omfattas av minoritetspolitiken är samiska (alla former), finska, meänkieli, romani chib (alla former) och jiddisch. Omkring en halv miljon personer beräknas tillhöra någon av de nationella minoriteterna i Sverige i dag. Tillhörigheten bygger dock på individuell självidentifikation och utgör inte någon utifrån påbjuden kategorisering.

Det statliga stödet till organisationer som företräder nationella minoriteter regleras i förordningen (2005:765) om statsbidrag till nationella minoriteter. Syftet med bidraget är att stödja och underlätta verksamheten för de organisationer som företräder nationella minoriteter. Bidraget omfattar inte Sametinget eller den

nationella minoriteten samer, vars stöd regleras i separata förordningar.

Länsstyrelsen i Stockholms län fördelar sedan den 1 januari 2010 årligen bidrag till den sverigefinska, tornedalska, romska och judiska minoriteten. Bidraget uppgår till 4,6 miljoner kronor, och är utformat som ett organisationsbidrag. Denna bidragsform innebär, som tidigare redovisats, att användningen av bidraget är friare, och kraven på återredovisning mer begränsade, jämfört med vad som är fallet med projektbidrag eller verksamhetsbidrag. Länsstyrelsen ansvarar dock för att årligen redovisa till regeringen vad bidragen använts till och, om möjligt, göra en bedömning av statsbidragets effekter i förhållande till syftet med bidraget.

I det följande redovisas kortfattat vilka organisationer som mottagit stöd under åren 2009–2014, vilken verksamhet som bidragen använts till samt bidragens effekter. Beskrivningen utgår från underlag från Länsstyrelsen i Stockholms län gällande vilka organisationer som beviljats stöd, samt från Länsstyrelsens årliga redovisningar av bidraget. Därutöver har redovisningen kompletterats med uppgifter från Länsstyrelsen samt från organisationer som företräder de nationella minoriteterna.

4.1 Bidragsfördelningen till nationella minoriteter 2009–2014

För verksamhetsåret 2009 fanns 3,8 miljoner kronor att fördela utifrån förordningen om statsbidrag till nationella minoriteter. Enligt fördelningsnyckeln i förordningen var bidraget uppdelat i en fast och en rörlig del, där det fasta beloppet uppgick till 600 000 kronor per nationell minoritet, medan resterande medel fördelades efter antalet lokalföreningar. Sju organisationer fick bifall på sina ansökningar, och lika många fick avslag 2009. Jämfört med 2008, då dåvarande Ungdomsstyrelsen övertog bidragsfördelningen från Integrationsverket och för första gången beviljade bidragen till nationella minoriteter, var det betydligt färre organisationer som beviljades bidrag 2009. Detta som en följd av att myndigheten stramat åt praxis, regler och handläggningsrutiner inför sitt andra år med bidragsfördelningen. Ungdomsstyrelsen konstaterade att det fanns ett stort behov av information om bidragets villkor bland

organisationerna, samt även behov av stöd i det förberedande ansökningsarbetet för att kunna motsvara de villkor som ställdes i förordningen. Ett arbete med rådgivning inför den kommande ansökningsomgången 2011 upphandlades därför av Länsstyrelsen i Stockholms län i samband med att man övertog bidragsfördelningen från Ungdomsstyrelsen. Sensus studieförbund fick uppdraget att ge stöd och rådgivning till de ansökande organisationerna under hösten 2010.

Från och med verksamhetsåret 2010 flyttades handläggningen av det statliga stödet till nationella minoriteter från Ungdomsstyrelsen över till Länsstyrelsen i Stockholms län. Samma år höjdes anslaget till nationella minoriteter till 4,6 miljoner kronor. Länsstyrelsen beslutade även att den fasta delen av statsbidraget för 2010 skulle höjas och uppgå till 700 000 kronor per nationell minoritet, medan resterande rörliga del av bidraget beräknades utifrån antalet lokalföreningar i respektive organisation. Bland ansökningar från totalt elva organisationer beviljades statsbidrag till fem organisationer under 2010.

Utifrån ansökningar från totalt elva organisationer beviljades statsbidrag till samtliga elva organisationer under 2011. Detta utgjorde en markant skillnad jämfört med bidragsfördelningen året innan, då knappt hälften av de sökande organisationerna beviljades bidrag. Ett skäl till att så många organisationer uppfyllde villkoren för statsbidraget ansågs vara de stödfunktioner i form av rådgivning som tillhandahållits för organisationerna inför ansökningsomgången 2011. Länsstyrelsen beslutade därför att inför ansökningsomgången 2012 upphandla samma typ av stödfunktioner. Vidare upphandlades konsulter som granskade och kvalitetssäkrade inkomna ansökningar om statsbidrag, och som även utarbetade en slutrapport med förslag till bidragsbeslut 2012. Skälet till att Länsstyrelsen upphandlade stöd med rådgivning inför och kvalitetssäkring av inkomna ansökningar från organisationerna var att man har en mycket hög arbetsbelastning under den tidsperiod då organisationerna lämnar in sina ansökningar om bidrag, eftersom Länsstyrelsen samtidigt genomför sin årliga uppföljning av minoritetspolitiken tillsammans med Sametinget.

År 2012 fördelades statsbidraget till nationella minoriteter om 4,6 miljoner kronor till tio organisationer bland fjorton sökande. Året därpå, 2013, ansökte fjorton organisationer om bidrag. Av dessa

beviljade länsstyrelsen statsbidrag till nio organisationer. Antalet sökande organisationer 2014 var tretton, varav två fick avslag på sina ansökningar.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att de organisationer som beviljats bidrag i princip har varit desamma från år till år. Detsamma gäller de organisationer som inte beviljats bidrag. Ofullständiga underlag samt bristande uppfyllelse av ansökningskriterier är några av skälen till att organisationer får avslag på sina ansökningar. Antalet sökande organisationer har dock ökat under senare år, främst genom utbrytningar från eller uppdelningar av befintliga minoritetsorganisationer. Tillkomsten av fler organisationer beskrivs dock som ett problem både av Länsstyrelsen och av minoriteterna själva, eftersom det medför att bidraget till varje enskild organisation minskar.

Tabell 4.1 Bidragsfördelningen till nationella minoriteter, åren 2009–2014

Organisation	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Antidiskrimineringscenter ROMA	275 640	Avslag	243 432			
Centralförbundet Roma International	150 000	Avslag	285 687	279 130	336 053	279 806
Finska Pensionärens Riksförbund i Sverige						303 236
International Romani Union Norden		Avslag	226 530	253 043	Avslag	227 379
Riksförbundet Unga Romer i samhället/Romska ungdomskällan		Avslag				
Roma institutet				279 130	326 579	288 544
Romano Paso Research Centre		Avslag	158 922	192 174	231 842	192 427
Judiska Församlingarnas i Sverige Centralråd	698 710	798 630	417 608	436 957	435 263	428 641
Riksförbundet Romer i Europa	150 000	810 959	234 981	270 435	288 684	218 641
STR-T (tornedalingar)	618 000	736 986	733 804	734 783	737 895	752 427
Sverigefinländarnas delegation	300 000	350 000	350 000	350 000	350 000	233 333
Sverigefinska Riksförbundet	1 457 650	1 903 425	1 406 375	1 419 565	1 505 789	1 281 876
Resandefolkets Riksorganisation		Avslag	158 922	0	Avslag	
Sverigefinländarnas arkiv		Avslag				
Sveriges Jiddischförbund		Avslag	383 804	384 783	387 895	393 689
Kvenlandsförbundet					Avslag	
Sverigefinska Ungdomsförbundet					Avslag	

4.1.1 Organisationernas verksamhet och effekterna av bidraget

Det statliga stödet till nationella minoriteter är som tidigare nämnts ett organisationsbidrag, med relativt fria ramar för hur det ska användas. Länsstyrelsen har till uppdrag att, utifrån underlag från organisationerna, årligen redovisa för regeringen om organisationernas verksamhet och effekter av bidraget. Redovisningarna är relativt likartade för åren 2009–2014, och redovisas därför samlat i detta avsnitt.

Enligt Länsstyrelsen ger bidraget till nationella minoriteter möjlighet för organisationerna att bedriva verksamhet och utvecklas. Framför allt den interna administrationen har kunnat stärkas genom statsbidraget, och används bland annat till att bekosta personal, hyra, resekostnader, telefon med mera. Med hjälp av det statliga stödet kan organisationerna bekosta samlingslokaler, rekrytera nya medlemmar och verka på olika orter i landet. Förutom möjligheten att stärka den interna administrationen möjliggör bidraget för riksorganisationerna att ge stöd till lokalföreningar och därmed öka deras inflytande på kommunal nivå. Vidare används bidraget till att utbilda förtroendevalda och de egna medlemsföreningarna i minoritets- och språkpolitiska frågor, samt till att ta fram utbildningsmaterial och anordna utbildningsinsatser och konferenser. Organisationerna har även kunnat sprida information om sin verksamhet och rekrytera nya medlemmar via exempelvis hemsidor, annonsering och broschyrer. Vissa organisationer har fungerat som remissinstanser för olika lagförslag som berör nationella minoriteter, exempelvis när det gäller lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, samt språklagen (2009:600).

Minoritetsreformen, som lanserades 2010, ställer bland annat krav på samråd mellan nationella minoriteter och förvaltningsmyndigheter på central, regional och lokal nivå. De tre av landets minoriteter som har egna förvaltningsområden får sedan 2010 ett extra tillskott av medel för att kunna delta i dessa samråd. Bidraget ges till Sverigefinländarnas delegation samt till Svenska Tornedalingars Riksförbund, som vardera får 400 000 kronor för samrådsverksamheten. Även den samiska minoriteten får bidrag genom Sametinget.

Organisationerna har som en följd av statsbidraget stärkt sin medlemsrekrytering och informationsspridning. Genom statsbidraget har organisationerna även kunnat stödja sina lokalföreningar, vilket ökat deras inflytande på lokal nivå. Nya lokalföreningar har också kunnat inrättas som en följd av bidraget.

4.2 Synpunkter som framkommit på förordningen om statsbidrag till nationella minoriteter

En utveckling som vuxit sig starkare under senare år är att antalet organisationer som företräder nationella minoriteter ökat, medan storleken på bidraget förblivit oförändrad sedan 2010. Därmed har andelen bidrag till respektive organisation minskat i motsvarande takt som antalet ansökande organisationer ökat. Detta har medfört en tilltagande konkurrens och spänning mellan organisationerna, vilket framhålls som ett problem av både Länsstyrelsen och organisationerna. I sin redovisning för 2010 års bidrag konstaterar Länsstyrelsen i Stockholms län att fördelningsmodellen med en fast och en rörlig del kan resultera i att beloppen varierar kraftigt från år till år, vilket medför att vissa organisationer riskerar att hamna i en mycket sårbar situation.

Samma problem påtalas i länsstyrelsens redovisningar för bidragsfördelningen åren 2011–2013. Problemet med en fast och en rörlig del på bidraget kan enligt Länsstyrelsen medföra stora svängningar från år till år för en organisation som själv inte har förändrats. Eftersom beslut om statsbidragets storlek fattas först när en stor del av verksamheten redan har planerats och budgeterats kan konsekvenserna bli stora för den enskilda organisationen. För att komma till rätta med detta förordar Länsstyrelsen att förordningen om statsbidrag till nationella minoriteter ses över och att regeringen prövar möjligheten att, i likhet med vad som gäller för riksdagspartier, införa trappstegsregler där ett ökat eller minskat bidrag inte får fullt genomslag första året.

I sin redovisning från 2012 påpekar Länsstyrelsen att det nuvarande bidragssystemet inte tar hänsyn till den minoritetsreform som infördes 2010, och som förespråkar att centrala, regionala och lokala förvaltningsmyndigheter samråder med representanter för de nationella minoriteterna:

Länsstyrelsen trycker i alla sammanhang på vikten av samråd med representanter för nationella minoriteter. Allt fler kommuner och myndigheter vill nu också samråda och organisationerna får ökade kostnader för detta. Det är viktigt att storleken på statsbidraget till

riksorganisationerna också tar hänsyn till att organisationerna nu samråder med alltfler aktörer.¹⁸

Utifrån vad som framkommit genom samtal med Länsstyrelsen samt från Länsstyrelsens redovisningar framträder sammanfattningsvis två primära problem med statsbidraget till nationella minoriteter. Det ena problemet handlar om bidragssystemets utformning, med en relativt stor fast bidragsandel som fördelas till varje minoritet. I takt med att antalet organisationer växer minskar den bidragsandel som fördelas till varje enskild organisation inom respektive minoritet. Bidragets konstruktion riskerar därför att medföra att framväxten av fler organisationer inom respektive minoritet kan bli kontraproduktiv, eftersom tillkomsten av en ny organisation påverkar ekonomin för de övriga organisationerna. Härigenom uppstår en paradox, då man inom politikområdet nationella minoriteter ser det som positivt att det upprättas fler organisationer, medan minoriteterna själva inte vill ha fler organisationer eftersom detta får effekt på det statliga stöd som de tilldelas.

En annan svårighet som Länsstyrelsen framhåller som central i sin handläggning av statsbidraget till nationella minoriteter är avsaknaden av en tydlig definition av riksintresse. Här skulle man behöva tydligare direktiv från regeringens sida. I dagsläget finns exempelvis organisationer som anser sig utgöra ett riksintresse, trots att organisationen endast har lokal förankring. Frågan är hur man ska förhålla sig till detta från statens sida. Ytterligare ett dilemma är hur Länsstyrelsen ska hantera organisationer med dubbla statliga bidrag.

I kapitel 8 anges utredningens överväganden och förslag gällande förordningen om statsbidrag till nationella minoriteter.

¹⁸ Länsstyrelsen i Stockholms län (2012) "Sammanfattande redogörelse för statsbidrag till nationella minoriteter 2011" Beteckning 810-15187-2012, 2012-05-31, s. 12.

5 Statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund

Det statliga stödet till organisationer bildade på etnisk grund inrättades ursprungligen som ett bidrag till de grupper av arbetskraftsinvandrare som kommit till Sverige under 1960- och 1970-talen. I samband med de nya riktlinjer för invandrar- och minoritetspolitiken som presenterades av regeringen och beslutades av riksdagen 1975, infördes ett statligt verksamhetsbidrag till invandrar- och minoritetsorganisationer. Vidare fastslogs att invandrarorganisationerna skulle betraktas som en viktig del av den svenska folkrörelsefamiljen:

Organisationer, som har bildats av invandrare och minoriteter i Sverige utgör ett mycket värdefullt inslag i samhället och kan betraktas som en del av folkrörelserna i Sverige. Organisationer som bygger på etnisk eller språklig grupp tillhörighet tillfredsställer ett särskilt identitetsbehov hos sina medlemmar. Samtidigt har invandrarorganisationer en värdefull praktisk funktion. De kan underlätta invandrarernas anpassning i den nya omgivningen och medverka till att sprida information om förhållandena i samhället. Organisationerna spelar också en viktig roll som språkrör för de olika invandrar- och minoritetsgrupperna i kontakter med myndigheter och andra organ i samhället.¹⁹

Det statliga stödet till organisationer bildade på etnisk grund har därmed rötter som sträcker sig relativt långt tillbaka, men har även genomgått förändringar vid ett flertal tillfällen. Sätillvida beslutade riksdagen år 1986 att ett nytt statsbidragssystem till invandrarorganisationer skulle införas. Ett övergripande syfte med bidragssystemet var att det skulle anpassas till de allmänna

¹⁹ Prop. 1975:26, s. 74.

principer som gällde för statsbidrag till övriga folkrörelser.²⁰ Det nya stödsystemet skulle också underlätta för organisationerna att bedriva en samordnad rikstäckande verksamhet. Drygt tio år senare ändrades bidragssystemet på nytt, som en följd av det allt större inslaget av resultatstyrning i det statliga budgetarbetet. I propositionen om integrationspolitiken (1997/98:16) förespråkades att stödet till organisationer bildade på etnisk grund skulle utformas med ambitionen att bidra till mål- och resultatstyrningen inom integrationspolitiken. Staten borde därför stödja organisationer som bildats på etnisk grund liksom andra organisationer vars verksamhet överensstämde med de politiska målen.

I budgetpropositionen för 2000 föreslogs att ett nytt statsbidragssystem för organisationer som främjar integration successivt skulle införas under åren 2001–2003. Genom bidragssystemet skulle organisationerna ha möjlighet att bedriva verksamhet för att stärka den egna identiteten och kulturen, men även bedriva utåtriktad verksamhet i enlighet med de integrationspolitiska målen. Bidragssystemet bestod av ett organisationsbidrag och ett verksamhetsbidrag som riktades enbart till organisationer bildade på etnisk grund. Därutöver infördes ett projektbidrag som kunde sökas av alla organisationer som arbetade för att stimulera integration i samhället eller för att förebygga och motverka diskriminering, främlingsfientlighet och rasism. Bidraget omfattade sammanlagt 27,5 miljoner kronor år 2003, varav cirka 20 miljoner kronor avsattes till organisations- och verksamhetsbidrag, och fördelades av dåvarande Integrationsverket.²¹

I samband med en översyn av statsbidrag på integrationsområdet 2007 föreslogs att villkoren för det statliga stödet till organisationer bildade på etnisk grund skulle förenklas. Stödet skulle riktas till organisationer där huvuddelen av medlemmarna har utländsk bakgrund. Den övergripande inriktningen på stödet skulle vara att stärka organisationernas egna initiativ och verksamheter kring kultur, språk och identitet samt delaktighet i samhället. Vidare föreslogs att kraven som dittills ställts på att organisationerna skulle bedriva verksamhet i enlighet med de integrationspolitiska mål som anges av

²⁰ Prop. 1985/86:98, bet. 1985/86:SfU20, rskr. 1985/86:307.

²¹ Ds 2003:10, ”Ett sammanhållet bidragssystem för etniska organisationer”, s. 31–32.

regeringen skulle avskaffas. Bakgrunden till de föreslagna ändringarna var att de tidigare villkoren om integrationspolitiska mål inte i tillräckligt stor utsträckning ansågs värna om folkrörelsernas fristående ställning gentemot staten. Vidare ansågs arbetet för integration vara en angelägenhet för alla organisationer, inte enbart för dem som bildats på etnisk grund.²²

Syftet med stödet är idag, enligt vad som anges i förordningen (2008:63) om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund, att ”stärka organisationernas egna initiativ och verksamheter som rör kultur, språk, identitet och delaktighet i samhället.” Bidraget fördelades tidigare av Integrationsverket, men efter myndighetens nedläggning 2007 övertog MUCF (dåvarande Ungdomsstyrelsen) ansvaret för att bidrag till ansökande organisationer. Bidraget får lämnas till en organisation som till övervägande del har medlemmar med utländsk bakgrund, som bedriver sin verksamhet i Sverige, samt har en riksomfattande organisation med tillfredsställande geografisk spridning i förhållande till sitt medlemsunderlag. Vidare ska organisationen ha minst 1 000 betalande medlemmar anslutna till lokalföreningar eller avdelningar, samt ha bedrivit verksamhet under minst två år. Ytterligare villkor är att organisationen ska ha en demokratisk uppbyggnad och bedriva verksamhet som inte strider mot demokratins idéer.

I det följande beskrivs bidragsfördelningen under åren 2009–2014.

5.1 Bidragsfördelningen 2009–2014

Stödet till organisationer bildade på etnisk grund utgår som organisationsbidrag. Inom ramen för organisationsbidraget kan under en etableringstid bidrag fördelas även till organisationer som ännu inte fullt ut uppfyller kraven för organisationsbidraget. Vidare kan stöd utbetalas till sammanslutningar för organisationer bildade på etnisk grund, till exempel paraplyorganisationer. Bidragets storlek har hållits relativt konstant på omkring 19 miljoner kronor årligen. Däremot har antalet sökande organisationer, så väl som antalet beviljade ansökningar, varierat över tid. Som framgår av

²² Integrations- och jämställdhetsdepartementet (2007) ”Förenklade villkor för statsbidrag på integrationsområdet”, Promemoria 2007-10-01, s. 9.

tabellen nedan har antalet ansökningar varierat mellan 63 och 79 under åren 2009–2014, medan antalet beviljade bidrag varierat mellan 52 och 60. En tabell över det totala antalet organisationer som beviljats bidrag under åren 2009–2014 återfinns i *bilagan*.

År 2009 ansökte 63 organisationer om bidrag, varav 54 organisationer beviljades bidrag. Ungdomsstyrelsen konstaterade att antalet ansökningar ökat något jämfört med tidigare år, samt att antalet etableringsbidrag dubblats på två år.²³ Även följande år, 2010, noterade Ungdomsstyrelsen att antalet ansökningar ökat något, framför allt när det gällde etableringsbidraget. Myndigheten konstaterade en stor rörlighet bland organisationernas bidragsansökningar, då enskilda organisationer under olika år trätt in och ut ur bidragssystemet eller rört sig mellan de båda bidragstyperna. Som kommande utmaningar identifierades därför av Ungdomsstyrelsen att underlätta för föreningar som vill etablera sig i bidragssystemet, men även att minska omsättningen av föreningar som träder in och ut ur bidragssystemet.²⁴

Tabell 5.1 Antal ansökningar och organisationer som beviljats bidrag 2009–2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bidragets storlek (Antal miljoner kr)	19	18,9	18,9	18,9	18,9	18,9
Ansökningar	63	70	65	79	72	68
Beviljade bidrag	54	53	52	60	56	54
Organisationsbidrag	48	47	46	52	53	53
Etableringsbidrag	6	6	6	8	3	1
Avslag	9	15		14	11	11

Intressant att notera är att endast sju av de sökande organisationerna skickade in kompletta ansökningar under 2012. Enligt MUCF var också andelen ärenden som krävde kompletteringar relativt stor, något

²³ Ungdomsstyrelsen (2009): "Konsekvenser, resultat och effekter av Ungdomsstyrelsens bidragsgivning till ideella organisationer. Återredovisning av sju statsbidrag enligt krav i förordningar år 2009", Ungdomsstyrelsens skrifter 2009:12.

²⁴ Ungdomsstyrelsen (2010) "Resultat och effekter av bidrag till ideella organisationer. Utmaningar i anslutning till Ungdomsstyrelsens bidragsgivning till ideella organisationer", Ungdomsstyrelsens skrifter 2010:7, s. 6.

man försökt komma till rätta med genom informationsträffar.²⁵ Samtidigt uppger myndigheten att man generellt dragit ner på sin information om bidragen samt sin dialog med organisationerna, detta som en följd av den analys Statskontoret genomförde 2010 av myndighetens bidragsgivning. Statskontoret konstaterade inte några brister i tillämpningen av bidragsförordningar men önskade en stramare tillämpning, vilket MUCF tolkat som att en mindre andel resurser ska användas för att informera om bidragen och föra dialog med målgruppen, såvida inte detta anges i aktuella förordningar eller uppdrag.²⁶

Relativt små förändringar förekommer från år till år när det gäller vilka organisationer som beviljas bidrag. Möjligen kan villkoret om att organisationen ska ha minst 1 000 betalande medlemmar anslutna till lokalföreningar eller avdelningar innebära en tröskel som försvårar för nyare och/eller mindre organisationer bildade på etnisk grund att ansöka om bidrag.

5.2 Organisationernas verksamhet och effekter av bidraget

Organisationernas användning av bidraget under perioden 2009–2014 är relativt likartad från år till år. Av organisationernas redovisningar framgår att bidraget använts till att upprätthålla och säkerställa en långsiktigt inriktad verksamhet, vilket bland annat innefattar informationsspridning, möten, resor, lokaler och administration. Vidare användes bidraget till utbildning, konferenser, kulturprogram och språkundervisning. Bidraget innebar en betydande förstärkning av organisationernas resurser, vilket medförde att de kunde öka kvaliteten och volymen i verksamheten. För många organisationer har bidraget haft en avgörande betydelse för deras organisering och möjlighet att verka inom områden som kultur, språk, identitet och delaktighet i samhället. Bidraget ansågs långsiktigt bidra till att stärka

²⁵ Ungdomsstyrelsen (2012): "Resultat och effekter. Återredovisning av statsbidrag till ideella organisationer", s. 11–12.

²⁶ Ungdomsstyrelsen (2012): "Orden, praktiken och verkligheten. Redogörelse för Ungdomsstyrelsens kontroll av bidrag och förslag på ändringar i förordningar", s. 15.

etniska organisationer och deras medlemmars delaktighet i samhället.²⁷ I många fall arbetar organisationerna också med verksamhet riktad mot nyanlända personer, där man kan bistå med översättningshjälp och information om hur det svenska samhället fungerar.

När det gäller bidragets effekter är det, i likhet med vad som gäller för övriga organisationsbidrag, svårt att härleda och isolera direkta effekter av bidraget. Internt har bidraget gett organisationerna grundläggande förutsättningar att existera och utvecklas, något som enligt deras egna bedömningar sannolikt inte skulle vara möjligt utan bidrag. Organisationerna bedömer själva att deras legitimitet ökat genom att de beviljats statsbidraget, vilket i sin tur kunde öppna upp för andra typer av projektbidrag och/eller kommunala bidrag. Externt anser organisationerna att de ”gjort skillnad” på olika sätt i samhället, till exempel genom att svara på remisser eller genom att få inflytande över någon fråga på lokal nivå.²⁸

I en rapport från 2014 framhåller MUCF att organisationerna och deras lokalföreningar stärkts av bidraget, genom att de fått möjligheten att anordna fler aktiviteter och bli mer synliga, vilket i sin tur ofta leder till ett ökat antal medlemmar. MUCF noterar också att en relativt liten andel av statsbidraget går till personalkostnader, något som är helt upp till organisationerna att själva besluta om. En tänkbar förklaring kan enligt myndigheten vara att etniska organisationer får de i genomsnitt lägsta bidragsbeloppen i jämförelse med de andra organisationsbidrag som myndigheten fördelar.²⁹ Större bidrag möjliggör för organisationerna att ha anställd personal, och en större andel av bidraget går då till löner och arvoden.

Bland de effekter av statsbidraget som framförts till föreliggande översyn av bidragen anger en organisation att man haft möjlighet att påverka sin målgrupps situation genom information och kunskap till nya migranter om hur det svenska samhället fungerar. Vidare har man

²⁷ Ungdomsstyrelsen (2010): ”Resultat och effekter av bidrag till ideella organisationer. Utmaningar i anslutning till Ungdomsstyrelsens bidragsgivning till ideella organisationer”, Ungdomsstyrelsens skrifter 2010:7.

²⁸ Ungdomsstyrelsen (2009:) ”Konsekvenser, resultat och effekter av Ungdomsstyrelsens bidragsgivning till ideella organisationer. Återredovisning av sju statsbidrag enligt krav i förordningar år 2009”, Ungdomsstyrelsens skrifter 2009:12, s. 55.

²⁹ Ungdomsstyrelsen (2014): ”Resultat och effekter. Återrapportering av statsbidrag till ideella organisationer 2014”, s. 22.

genom statsbidraget fått möjligheten att påverka målgruppens attityder om jämställdhet och hedersrelaterat våld.³⁰ En annan organisation uppger att man med hjälp av statsbidraget har kunnat anställa en person, betala hyra och andra kostnader för sitt förbundskansli. Genom att ha ett fungerande kansli har man kunnat trycka böcker på svenska samt på medlemmarnas hemspråk och sälja böcker via sin egen webbshop.³¹ Flera organisationer framhåller att bidraget är en förutsättning för deras existens, och framhåller att man inte hade kunnat bedriva en så omfattande verksamhet centralt och lokalt utan statsbidraget.³² En organisation uttrycker detta på följande sätt:

[Organisation X] finns tack vare statliga bidraget. Utan detta stöd finns inte möjlighet att bedriva verksamheten. När det handlar om etniska organisationer är det extra viktigt att få ekonomiskt stöd. Kultur, språk, identitet spelar en stor roll i vårt liv och behovet av att tillsammans aktivera sig samt hjälpa många både barn och vuxna starta ett nytt liv i Sverige. Statsbidrag ger oss möjligheter att organisera kulturfestival på riksnivå, organisera konferenser och seminarier, styrelsen och kansliet fungerar och allt detta för våra medlemmar runt om i Sverige.³³

Sammanfattningsvis tycks statsbidraget till organisationer bildade på etnisk grund fungera som en viktig förutsättning för organisationernas existens såväl som deras verksamhet. I följande avsnitt berörs de synpunkter som framkommit på förordningen om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund.

5.3 Synpunkter som framkommit på förordningen

Statsbidraget till organisationer bildade på etnisk grund tycks på en övergripande nivå fungera relativt bra, men vissa synpunkter på bidragets utformning har lyfts fram under utredningens gång.

MUCF påpekar att bidraget till etniska organisationer är utformat som ett verksamhetsbidrag, snarare än ett organisationsbidrag. Förordningen saknar också en syftesbeskrivning om att

³⁰ Organisation 37 c.

³¹ Organisation 51 c.

³² Organisation 29 c.

³³ Organisation 46 c.

bidraget ska stärka målgruppen, vilket borde ses över. Vidare efterlyser myndigheten precisering av begrepp som används i förordningen. I dag måste MUCF ägna sig åt tolkning av centrala begrepp, vilket är tidskrävande. Bland annat anser myndigheten att begreppet medlem och medlemsförening behöver definieras, för att tydliggöra vad som avses med en demokratiskt uppbyggd förening.³⁴ MUCF framhåller att om ”vad som avses med en demokratiskt uppbyggd organisation klargörs genom utökade villkor och definitioner av medlemskap och medlemsförening kan villkoret demokratiskt uppbyggd tas bort.”³⁵

MUCF önskar vidare att villkoret om utländsk bakgrund tas bort eftersom det medför stora svårigheter att kontrollera denna uppgift mot medlemsregistren.

Bland organisationerna anser flera företrädare, i enlighet med vad som redogjorts för ovan, att statsbidraget möjliggör för organisationerna att förbättra målgruppernas situation, exempelvis nyanlända medlemmar som behöver hjälp med språket och råd om det svenska samhället. Samtidigt anser flera organisationer att de inte i tillräckligt stor utsträckning får ersättning för sitt arbete med dessa nyanlända medlemmar, bland annat eftersom de i många fall saknar svenska personnummer.

Många organisationer framhåller att stödet till organisationer bildade på etnisk grund bör höjas. Flera organisationer har tillkommit på senare år, samtidigt som kostnaderna för lokaler, resor med mera ökat. Flera organisationer anser det också vara ett stort problem att bidragen utbetalas årsvis och att ett eventuellt överskott vid årets slut måste återbetalas vid årsskiftet. Detta skapar problem för små organisationer som försöker ha en buffert för att klara av sin verksamhet och oförutsedda kostnader. Vidare anses de årsvisa bidragen försvåra organisationernas möjlighet att planera långsiktigt och arbeta med frågor över längre tid.³⁶

³⁴ Intervju med MUCF 2014-09-01, samt MUCF (2012), ”Orden, praktiken och verkligheten. Redogörelse för Ungdomsstyrelsens kontroll av bidrag och förslag på ändringar i förordningar”, s. 33.

³⁵ MUCF (2012), ”Orden, praktiken och verkligheten. Redogörelse för Ungdomsstyrelsens kontroll av bidrag och förslag på ändringar i förordningar”, s. 33–34.

³⁶ Intervju med SIOS 2014-10-07.

Flera organisationer framhåller att MUCF:s krav på ansökningarna är alltför omfattande och svåra att leva upp till för ideellt verkande personer.³⁷ En organisation uttrycker det på följande sätt:

Vi är ingen stor förening men det är en stor mängd dokument som krävs, ofta i översättning. Ibland räcker det med protokollsutdrag, ibland inte. Ibland räcker justerat, ibland skall det vara vidimerat. Instruktionen för införandet av materialet i databasen är omfattande. Jag ibland undrat hur föreningar som är stora och dessutom med avvikande kulturer arbetar med detta. Oavsett, är det viktigt för alla dessa föreningar (inkl. vår egen) att veta att man kan få bidrag för den ordinarie verksamheten och projektbidrag för speciella frågor.³⁸

Samtidigt kan det konstateras att andelen kompletta ansökningar om bidrag under åren 2009–2014 har varit varierande, och vissa år mycket låg.

Utredningen har uppmärksammats på att det i dag saknas verksamhets- eller organisationsbidrag till organisationer som verkar inom området mänskliga rättigheter, såsom Centrum mot rasism, Tillsammansskapet med flera. Ett sådant stöd skulle i första hand behöva utformas som ett verksamhetsbidrag och det är vår bedömning att det inte bör göras inom ramen för stödet till organisationer bildade på etnisk grund.

³⁷ Intervju med SIOS 2014-10-07.

³⁸ Organisation 25 c.

6 Statsbidrag till organisationer som företräder homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck

Statsbidrag till hbt-organisationer har fördelats sedan budgetåret 1993/94, då Folkhälsomyndigheten (dåvarande Folkhälsoinstitutet) fick uppdraget att bevilja medel till homosexuellas organisationer på nationell nivå. Bakgrunden till det statliga stödet var ett regeringsbeslut 1992, avseende överföring av ”Uppdrag angående de homosexuellas situation i samhället” från Socialstyrelsen till Folkhälsoinstitutet. Bidraget tillkom med motivet att bekämpa spridningen av hivinfektioner bland homosexuella. Folkhälsoinstitutet ombildades den 1 juli 2001 till Statens Folkhälsoinstitut (FHI), och fick uppdraget att ägna sig åt sektorsövergripande uppföljning och utvärdering av insatser inom folkhälsoområdet. Vidare skulle FHI fungera som ett nationellt kunskapscentrum för metoder och strategier på området, och ansvara för övergripande tillsyn inom alkohol-, narkotika- och tobaksområdena. FHI:s nya roll som kunskapscentrum medförde att det statliga stödet till hbt-organisationer kom att sakna en direkt anknytning till myndighetens övriga verksamhet. Statsbidraget ingick i anslaget 14:1 Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar, och var under flera års tid oförändrat i storlek, i avvaktan på beslut om vilken myndighet som skulle hantera det framtida organisationsstödet till hbt-organisationerna.

Bidraget höjdes kraftigt år 2004, då 6 miljoner kronor tillfördes anslaget.³⁹

I samband med inrättandet av en nationell strategi mot hiv/aids och vissa andra smittsamma sjukdomar (prop. 2005/06:60) flyttades ansvaret för att fördela bidraget till Socialstyrelsen. Under perioden 2006–2008 fördelade Socialstyrelsen bidraget, men då en ny förordning infördes 2008 ändrades bidragssystemet och MUCF (dåvarande Ungdomsstyrelsen) fick ansvaret för att fördela medel till hbt-organisationer, något som man alltjämt gör. Samma år överfördes, enligt förslag i vårpropositionen 2008, alla hbt-medel om sammanlagt 6,3 miljoner kronor till UO13, anslaget 10:2 Integrationsåtgärder, integrationspolitik, där det generella bidraget till hbt-organisationer ansågs passa bättre. Det ansågs även angeläget att den verksamhet som hbt-organisationer bedrev skulle inriktas mot att på ett bredare plan stärka dessa gruppers ställning i samhället.

Syftet med den nuvarande förordningen (2008:349) om statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck är att ”stödja organisationernas egna initiativ och verksamheter med ändamål att stärka ställningen i samhället för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck”. För att kunna komma ifråga för bidraget ska organisationen vara självständig och demokratiskt uppbyggd, med en verksamhet som inte strider mot demokratins idéer. Vidare ska den ha en riksomfattande organisation med tillfredsställande geografisk spridning i förhållande till organisationens medlemsunderlag. Organisationen ska ha minst 500 betalande medlemmar, alternativt betalande medlemmar och organiserad verksamhet i minst fyra lokalföreningar eller avdelningar. De organisationer som inte uppfyller förordningens baskrav kan beviljas etableringsbidrag i maximalt tre år för att därefter kunna komma ifråga för organisationsbidrag.

³⁹ Folkhälsomyndigheten bildades den 1 januari 2014, och övertog uppgifter som de avvecklade myndigheterna Smittskyddsinstitutet och Statens Folkhälsoinstitut tidigare ansvarat för. Samtidigt överfördes även större delen av Socialstyrelsens arbete kring miljöns påverkan på hälsan, liksom ansvaret för miljö- och folkhälsorapporteringen, till Folkhälsomyndigheten.

Ett syfte med inrättandet av det nya bidragssystemet var att möjliggöra för fler organisationer att få bidrag. Under de första åren skedde inga större förändringar i antalet sökande organisationer, men på senare år har fler organisationer tillkommit. Från och med 2014 höjdes anslaget till omkring 7,3 miljoner kronor. I det följande redovisas bidragsfördelningen till hbt-organisationer under perioden 2009–2014.

6.1 Bidragsfördelningen 2009–2014

Bidragsnivån har varit relativt stabil under åren 2009–2013, men från och med år 2014 höjdes anslaget, delvis som en följd av att antalet organisationer som söker och beviljas medel blivit fler. Bland de organisationer som tillkommit under senare år kan noteras både renodlade hbt-organisationer och partipolitiska hbt-organisationer.

Tabell 6.1 Statsbidrag till hbt-organisationer (organisations- och etableringsbidrag)

	antal tusen kronor					
Organisation	2009	2010	2011	2012	2013	2014
HBT s Sverige		150	778	844	734	911
RFSL	6 042	5 698	5 069	3 924	3 553	4 314
Riks-EKHO	150	150	150		421	465
Riksorg. HBT-solidaritet		150	150			
Svenska Mellanöstern Nordafrikagrupp			150			
Sv. Förenade HBTQ-studenter				150	150	587
Swedish LGBTQ-Initiatives				435	579	
Transföreningen FPE-S	153	150		543	501	543
Öppna Moderater				399	358	475
Summa	6 345	6 298	6 298	6 297	6 297	7 298

År 2009 var RFSL fortfarande den klart dominerande bidragstagaren, medan två nytillkomna organisationer, EKHO (Riksförbundet Ekumeniska grupperna för Kristna Homo- och bisexuella) och Transföreningen FPE-S beviljades etableringsbidrag. År 2010 förändrades bilden radikalt, då 9 organisationer ansökte om statsbidrag, varav 5 organisationer beviljades stöd, vilket utgjorde närapå en fördubbling jämfört med året innan. Det främsta skälet till denna ökning antogs vara att tröskeln för etableringsbidrag ändrats i MUCF:s föreskrifter, genom att kraven på geografisk spridning sänkts från tre län till två. Vidare inrättades en praxis för inkludering av nätverk och kontaktpersoner genom att införa begreppet ”andra organisatoriska sammansättningar” (se föreskrifter). Ungdomsstyrelsen konstaterade att endast RFSL uppfyllde kraven för organisationsbidrag, vilket vid denna tidpunkt bestod av krav på 500 medlemmar i minst fyra lokala föreningar eller avdelningar.⁴⁰ De nya organisationer som gjorde anspråk på statsbidraget ansågs befinna sig på en helt annan nivå än de etablerade organisationerna i systemet, både när det gällde storlek och kapaciteten för aktiviteter. ”Även om Ungdomsstyrelsen strävar efter att antalet sökande organisationer ökar, behöver organisationsbidraget stå i proportion till organisationernas verksamhet och kapacitet så att inte statsbidraget urholkas.”⁴¹ År 2010 uppfyllde emellertid för första gången ytterligare en organisation kraven för att beviljas organisationsbidrag, nämligen organisationen Hbt-socialdemokrater Sverige. Detta medförde att RFSL fick omkring 10 procent mindre i bidrag jämfört med tidigare år. Eftersom fler organisationer successivt kunde antas uppfylla villkoren för att beviljas organisationsbidrag, bedömdes det av myndigheten finnas skäl att se över förordningen:

Då ytterligare en organisation, hbt-s Sverige, lever upp till kraven för ett organisationsbidrag för första gången innebär det ett ordentligt tillskott till föreningens ekonomi, samtidigt som RFSL får mindre i bidrag. För båda organisationerna innebär det givetvis betydande utmaningar. Först nu ser vi att den nya förordningen från 2008 får

⁴⁰ Ungdomsstyrelsen (2010) ”Resultat och effekter av bidrag till ideella organisationer”, Ungdomsstyrelsens skrifter 2010:7, s. 24.

⁴¹ Ungdomsstyrelsen (2010) ”Resultat och effekter av bidrag till ideella organisationer”, Ungdomsstyrelsens skrifter 2010:7, s. 26.

konsekvenser som kan ligga till grund för bedömningar av eventuella justeringar.⁴²

Året därpå, 2011, fortsatte utvecklingen i den påbörjade inriktningen genom att HBT-s Sverige beviljades ett organisationsbidrag om närmare 800 000 kronor, medan ytterligare tre organisationer beviljades etableringsbidrag.

År 2012 konstaterade Ungdomsstyrelsen att den totala bidragssumman att fördela till hbt-organisationer minskat med 47 000 kronor jämfört med 2009, samtidigt som antalet organisationer att fördela bidrag till ökat från tre till sex stycken. Även om RFSL beviljats den största andelen av bidragssumman under samtliga år hade andelen minskat från 95 procent 2009 till 62 procent 2012, vilket inneburit att RFSL på två år kommit att få sitt bidrag sänkt med cirka 2 000 000 kronor. Detta som en följd av att ytterligare fyra organisationer lyckats kvalificera sig för organisationsbidrag. Utvecklingen såg likartad ut 2013, då bidraget var oförändrat men antalet organisationer som beviljades bidrag stigit till sju.⁴³

Flera tänkbara skäl identifierades till det ökade antalet organisationer, däribland att MUCF anordnat informations- och dialoginsatser, samt att myndighetens handläggare hade god kontakt med de relativt få organisationer som var aktuella för bidrag. Ytterligare en faktor som lyftes fram var att myndigheten uppdaterat sin information på hemsidan om tillvägagångssätt för att ansöka om bidrag.

Från och med 2014 höjdes statsbidraget med 1 miljon kronor till 7 298 000 kronor, vilket medförde att bidraget till RFSL ökade från omkring 3,5 miljoner kronor år 2013 till 4,3 miljoner kronor 2014. Det genomsnittliga bidragsbeloppet till hbt-organisationer ökade på motsvarande vis från strax under 900 000 kronor 2013 till 1,2 miljoner kronor 2014.⁴⁴

⁴² Ungdomsstyrelsen (2011) "Resultat och effekter. Åtterredovisning av statsbidrag till ideella organisationer", s. 22.

⁴³ Ungdomsstyrelsen (2013) "Resultat och effekter. Åtterrapporering av statsbidrag till ideella organisationer", s. 14.

⁴⁴ Ungdomsstyrelsen (2014) "Resultat och effekter. Åtterrapporering av statsbidrag till ideella organisationer", s. 25.

6.2 Organisationernas verksamhet och effekter av bidraget

Det statliga stödet till hbt-organisationer är ett organisationsbidrag, vilket innebär att det ger organisationerna grundläggande möjligheter att existera och utvecklas. I likhet med de andra organisationsbidrag som omfattas av denna översyn anger organisationerna att bidraget används till att bekosta samlingslokaler och kansliverksamhet, liksom att verka på flera orter. En organisation beskriver bidragets betydelse på följande sätt:

Bidraget har gett oss möjlighet till ett ökat deltagande i centrala träffar och därmed ökad konkret synlighet. Statsbidraget har också gjort det möjligt för oss att avsätta resurser för andra synlighetsaktiviteter, som deltagande i Pride-liknande arrangemang på flera håll i landet och i överläggningar med politiker och myndigheter.⁴⁵

RFSL utgör den klart största organisationen, och använder en större andel av statsbidraget till att bekosta sitt kansli samt personal, medan mindre organisationer endast använder en liten andel av statsbidraget till personalkostnader och i stället arbetar med att utöka sin verksamhet. Flera organisationer bedriver påverkansarbete samt rådgivning till enskilda personer och/eller deras anhöriga, och flera organisationer beskriver också hur de har fått se resultat av sitt påverkansarbete genom att medvetenheten om hbt-frågorna ökat under senare år, både på politisk nivå och i samhället i stort.

6.3 Synpunkter som framkommit på förordningen

De synpunkter som framkommit på förordningen gäller i första hand bidragets konstruktion, där tillkomsten av fler organisationer innebär lägre bidrag till varje enskild organisation. Därutöver framhåller många organisationer att det är ett problem att bidraget beviljas årsvis, och att möjligheten saknas att spara bidrag från det ena året till det andra. Vissa organisationer framhåller även att man

⁴⁵ Organisation 5 b.

gärna ser bredare möjligheter för alternativa organisationsformer att få statsbidrag framöver.⁴⁶

När det gäller hbt-frågorna var RFSL länge ensam bidragsmottagare, men som redovisats ovan har det under senare år tillkommit fler organisationer. Detta är en positiv utveckling i sig, men har även medfört problem för RFSL då stora förändringar kan inträffa i bidragsfördelningen från det ena året till det andra, vilket kan vara svårt att ställa om till på kort tid. Förslag har därför förts fram av RFSL om att MUCF vid beviljandet av bidraget borde fästa större vikt vid den verksamhet som organisationerna bedriver, och att verksamhetens bredd bör inkluderas som ett kriterium för bidragets fördelning. ”Ändamålet med stödet är också att stärka hbtq-personers ställning i samhället och vi anser det rimligt att staten gör en bedömning av i vilken mån hbt-organisationers verksamhet kan sägas bidra till detta ändamål.”⁴⁷ Vidare föreslår RFSL att omfattningen av verksamheterna bedöms enligt den trappmodell som används för fördelning av statsbidragen för kvinnors organisering.

I den nuvarande förordningen anges i 11 § att ”Vid bedömningen av organisationsbidragets storlek ska Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor ta hänsyn till antalet medlemmar och till verksamhetens omfattning. Hänsyn ska dessutom tas till om organisationen får annat statligt organisationsbidrag för sin verksamhet.”

Även om verksamhetens omfattning ingår i de nuvarande bedömningsgrunderna för statsbidrag till hbt-organisationer utgår MUCF i sin bidragsgivning strikt från organisationernas geografiska spridning, det vill säga antalet medlemsföreningar alternativt antal lokala sammanslutningar inom organisationen. En bedömning av organisationernas verksamhet görs först i efterhand, i samband med redovisning av hur bidraget använts. Enligt myndigheten är det önskvärt att både hbt-bidraget och andra organisationsbidrag fördelas enligt denna geografiska princip, eftersom det då ”inte skapas något utrymme för skönsmässiga bedömningar utan omfattningen endast baseras på den geografiska spridningen, dvs. antal medlemsföreningar alternativt antal lokala sammanslutningar inom organisationen.” En

⁴⁶ Organisation 3 b och 5 b.

⁴⁷ RFSL (2014) ”Stöd till hbt-organisationer”, underlag till Diskrimineringsenheten, Arbetsmarknadsdepartementet 2014-12-20, s 2.

fördel med denna fördelningsprincip är, enligt MUCF, att myndigheten inte värderar vilken typ av verksamhet ”som ska ge mest poäng”, vilket i sin tur påverkar bidragets storlek. Vidare är det enligt MUCF en fördel att bidraget inte fördelas efter hur pass väl en organisation kan uttrycka och beskriva sin verksamhet i en verksamhetsberättelse. RFSL ställer sig kritisk till denna fördelningsprincip, eftersom RFSL anser att det inte tas hänsyn till vilken typ av verksamhet som organisationerna bedriver eller hur omfångsrikt detta arbete är, till exempel när det gäller social verksamhet, politiskt påverkansarbete, information, stöd och rådgivning. Även andra organisationer har synpunkter på hur hbt-bidraget fördelas. En organisation anger:

För att motarbeta diskriminering bör statliga stöd inrikta sig på att stödja de organisationer som arbetar långsiktigt, skapar förtroende. Vi har konstaterat genom åren att statliga bidrag ibland getts till tillfälliga projekt, där vi sedan sett att det runnit ut i sanden. [...] Vi konstaterar också att de politiska hbtq organisationer söker och får statliga bidrag från samma bidragsbudget som övriga hbtq organisationer. Detta gör att vi övriga bidragssökande får mycket mindre summa att dela på.⁴⁸

En förändring som inträffat under senare år, och som även framgår av citatet ovan, är att partipolitiska hbt-organisationer tillkommit bland de sökande till statsbidraget. Eftersom de politiska partierna har en organisationsstruktur som stämmer väl överens med MUCF:s villkor för statsbidraget har en ökande andel av statsbidraget på senare år beviljats de partipolitiska hbt-organisationerna. Både socialdemokratiska HBT-s samt Öppna moderater har tillkommit bland de organisationer som beviljats bidrag under senare år. Vid bidragsfördelningen 2015 tillkom även organisationen Homo-, bi- och transliberaler. I dagsläget får därmed tre organisationer med anknytning till politiska partier bidrag från hbt-förordningen, enligt vad som framgår av tabellen nedan.

⁴⁸ Organisation 1 b.

Tabell 6.2 Fördelning till politiska hbt-organisationer

Organisationer	Antal medlemmar	Antal föreningar	Bidrag 2015
Öppna Moderater	221	5	462 216
HBTs Sverige	526	12	897 544
Homo-, bi- och transliberaler	90	4	364 788

Utredningen har samtalat med Öppna Moderater och HBTs Sverige. Båda organisationerna beskriver sitt interna påverkansarbete inom respektive parti, och att man företräder sina respektive partier vid olika evenemang runt om i landet. Det är bara HBTs som kräver medlemskap i partiet för att vara medlem i organisationen.

Ingen av organisationerna är i dag fullständig sidoorganisation i betydelsen att man har representation i partiernas ledning eller får del av partistödet med automatik. Både Öppna Moderater och HBTs Sverige lämnar årligen in ansökningar till sina partistyrrelser och får stöd till sin verksamhet, mer när det är valår.

Bland de synpunkter som inkommit på stödet till hbt-organisationer framstår dels önskan om en tydligare värdering av den faktiska verksamhet som organisationerna bedriver, dels tillkomsten av organisationer tillhörande de politiska partierna som viktigast att ta fasta på i översynen av förordningen. Utredningens överväganden och förslag gällande dessa frågor redovisas i kapitel 8.

7 Statsbidrag för verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans

Förordningen om statsbidrag för verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans inrättades 2008. Storleken på bidraget uppgår till 8,32 miljoner kronor. Inriktningen på stödet, som fördelas av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, MUCF, är insatser riktade direkt mot rasism som företeelse, eller ett mer generellt förebyggande arbete mot fördomar av olika slag samt respekt för mänskliga rättigheter. Verksamheter inriktade mot antisemitism, islamofobi, afrofofi, homofobi eller antiziganism har därför inkluderats i förordningen.

Bedömningen av de verksamheter som kan komma ifråga för det statliga stödet baseras dels på en kvalitetsbedömning, dels på de förväntade långsiktiga effekterna av de planerade insatserna. Vidare ska möjligheten att överföra och sprida verksamhetsformen ingå i bedömningen, liksom de sökandes möjligheter att utveckla eller komplettera redan befintlig verksamhet. Stödet utbetalas i form av ett projektbidrag och är därmed avsett att fördelas till tidsbegränsade projekt, men vid särskilda skäl kan även mer långsiktig verksamhet komma ifråga för stödet.⁴⁹

I det följande redovisas vilka organisationer som tagit del av bidraget för verksamheter mot rasism m.m. under åren 2009–2014. Vidare redovisas de verksamheter som bidraget använts till samt bidragets effekter.

⁴⁹ Integrations- och jämställdhetsdepartementet, Enheten för integration och mångfald, Promemoria 2007-10-01, "Förenklade villkor för statsbidrag på integrationsområdet", s. 15.

7.1 Bidragsfördelningen 2009–2014

Intresset för och antalet sökande organisationer till bidraget för verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans har ända sedan förordningen infördes varit stort. År 2009 ansökte 97 organisationer om bidraget, varav 33 beviljades bidrag. Som framgår av tabellen nedan har söktrycket för bidraget varit högt även under efterföljande år.

Tabell 7.1 Antal sökande organisationer åren 2009–2014

Ansökningsår	Antal sökande	Bifall	Avslag	Belopp
2009	97	33	64	10 742 000
2010	79	18	61	7 682 290
2011	90	22	68	8 671 650
2012	61	12	43 ⁵⁰	8 320 000
2013	75	16	55 ⁵¹	8 320 000
2014	34	14	20	8 320 000

Gemensamt för flera av de projekt som beviljades medel 2009 var syftet att stärka människors lika värde, öka kunskaper, väcka diskussioner och förändra attityder. Flera projekt syftade även till att ta fram nya arbetsmetoder som bland annat skulle kunna användas i den ordinarie verksamheten i skolor och föreningar. Den geografiska spridningen på projekten var stor, liksom spridningen mellan stora, äldre organisationer, etniska organisationer samt mindre, lokala och nya föreningar. Bland målgrupperna för projekten fanns medlemsorganisationer, kvinnoorganisationer, skolor, tjänstemän inom folkbildning samt politiker.

Bland de organisationer som fick avslag på sin ansökan 2009 hade flera sökt bidrag för verksamheter inriktade på integration, något som även skedde vid bidragsfördelningen föregående år, 2008, då förordningen inrättades. Myndigheten konstaterade då att en tänkbar anledning till detta var att skillnaden mellan integration och antirasism upplevdes som oklar bland organisationerna. En förmodad orsak till de många ansökningarna inriktade på integra-

⁵⁰ Utöver de avslagna ansökningarna avvisades 6 ansökningar år 2012.

⁵¹ Utöver de avslagna ansökningarna avvisades 4 ansökningar år 2012.

tionsprojekt var att Integrationsverket fram till myndighetens nedläggning 2007 fördelat bidrag till integrationsfrämjande projekt.⁵²

Bidraget för verksamheter mot rasism m.m. minskade år 2010 med cirka 2 miljoner kronor jämfört med 2009. Bland de 79 ansökningar som inkom till MUCF 2010 beviljades 19 bidrag. Det genomsnittliga bidragsbeloppet ökade samtidigt med cirka 100 000 kronor mellan 2009 och 2010 till närmare 430 000 kronor per projekt. De aktiviteter som bidraget användes till var bland annat seminarier, temadagar och utbildningar kopplade till rasism och intolerans. Vidare var framtagandet av informationsmaterial och vägledningar vanligt förekommande. Bland de projekt som beviljades bidrag under 2010 kan även nämnas en seminarieserie om rasism och intolerans, anordnad av SIOS, samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige. Vidare beviljades Sveriges Hembygdsförbund bidrag för projektet Kulturarvet och toleransen, med syftet att motverka intolerans, rasism och islamofobi.

MUCF har lagt varierande tonvikt vid förordningens olika ändamål vid beviljandet av bidrag från år till år. Vid bidragsfördelningen 2011 prioriterade exempelvis myndigheten projekt med långsiktiga effekter som bedömdes bidra till kunskapsutveckling på området. Flertalet av de projekt som beviljades bidrag var i första hand inriktade på verksamheter mot rasism och intolerans, följt av projekt inriktade mot islamofobi och homofobi. Endast ett fåtal projekt inriktades mot någon av de övriga frågor som förordningen omfattar. Fokus inom projekten bedömdes ha förskjutits från att tidigare i stor utsträckning ha inriktats på informationsprojekt i skolor till en bredare inriktning med nya målgrupper och metoder. År 2012 prioriterade inte MUCF något särskilt ändamål framför andra. En majoritet av de beviljade projektbidragen syftade till ändamålet att motverka rasism, även om myndigheten också eftersträvade en mångfald av projekt med olika ändamål. Vid bidragsfördelningen 2013 prioriterade myndigheten projekt som bidrog till kunskapsutvecklingen inom området och med förutsättningar att ge långsiktiga effekter. Även detta år dominerade projektbidragen som syftade till att motverka rasism. Antalet projekt med

⁵² Ungdomsstyrelsen (2009) "Konsekvenser, resultat och effekter av Ungdomsstyrelsens bidragsgivning till ideella organisationer. Återredovisning av sju statsbidrag enligt krav i förordningar år 2009", Ungdomsstyrelsens skrifter 2009:12, s. 59.

ändamålet att motverka islamofobi blev något fler år 2013 jämfört med tidigare år. Bidragsbeloppen har varierat mellan 50 000 kronor och över en miljon kronor.

År 2014 var det betydligt färre organisationer som ansökte om bidrag, jämfört med åren 2012–2013. Skälet till minskningen är oklar, men kan bero på att myndigheten tydligt kommunicerade att verksamheter mot homofobi och afrofofi skulle prioriteras i bidragsfördelningen 2014, vilket kan ha medfört att antalet ansökningar med en annan inriktning blev färre jämfört med tidigare år. Totalt ansökte 34 föreningar om bidrag, varav 14 ansökningar beviljades. De beviljade projekten hade som inriktning att arbeta mot rasism (5), islamofobi (1), afrofofi (4), antiziganism (1) och homofobi (3).

De organisationer som har beviljats bidrag på senare år återfinns till övervägande delen i Stockholmsområdet samt i Skåne. Målgrupp för projekten är i många fall skolelever på högstadies- och gymnasienivå, men även egna föreningar och grupper där man vill öka medvetenheten om rasism/intoleransfrågor. Aktiviteterna som bidraget används till handlar i stor utsträckning om konferenser, seminarier, utbildningar, opinionsbildning och kampanjer. Därutöver tar flera projekt sikte på att stärka lärares möjligheter att förebygga rasism, bland annat med metodmaterial, utbildningar eller skolbesök. Vidare förekommer kulturaktiviteter, film och liknande, om än i mindre utsträckning.

7.2 Effekterna av bidraget

MUCF ska enligt förordningen prioritera projekt med ”långsiktiga effekter”, men framhåller att sådana kan vara svåra att bedöma bland de ettåriga projekt som bidragsansökningarna gäller. På myndigheten har man bedömt att projekten inte behöver vara nyskapande, men har däremot önskat att organisationerna ska beskriva hur de tar projektet med sig i sitt fortsatta arbete. Under senare år har projekt som löper på 2–3 år blivit alltmer populära och också något som myndigheten har beviljat stöd till i allt större utsträckning. Samtidigt binder de fleråriga projekten upp bidragsmedel på längre sikt, och bör därför inte bli alltför dominerande i bidragsgivningen.

MUCF framhåller i flera av sina årliga redogörelser över bidragens användning svårigheten att bedöma effekterna av bidraget. Exempelvis fokuserade samtliga projekt som beviljades bidrag 2009 på attitydförändring, vilket är svårt att mäta direkt efter ett avslutat projekt. Många projekt hade också en bred målformulering och ett långsiktigt perspektiv i sitt arbete, vilket ytterligare bidrog till svårigheten att mäta projektens effekter.⁵³

Sammantaget bedömer dock myndigheten att insatserna som organisationerna genomför sannolikt kommer att ha betydelse på lång sikt för attityder och värderingar, samhällsklimatet och för den sociala och samhälleliga sammanhållningen i landet.⁵⁴

7.3 Synpunkter som framkommit på statsbidrag för verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans

Enligt MUCF är en nackdel med bidraget att det är ett projektbidrag, och därmed kortsiktigt inriktat, medan de frågor som omfattas av förordningen är långsiktiga och i många fall kräver en annan typ av insatser än ettåriga projekt. Enligt MUCF borde förordningen även ha en större betoning på frågor kring mänskliga rättigheter än vad som är fallet idag.⁵⁵

Flera av de organisationer som hört av sig med synpunkter på förordningen anger, i likhet med MUCF, att ett centralt problem med förordningen är dess kortsiktighet, eftersom de frågor som den åsyftar kräver ett kontinuerligt arbete av mer långsiktig karaktär. Därutöver anser flera organisationer att statsbidraget är alltför litet i dagsläget; endast ett fåtal av de sökande organisationerna beviljas bidrag från förordningen. Vidare anses administrationen kring ansökningarna vara mycket omfattande, och svår att hantera för mindre organisationer. En organisation uttrycker sig på följande sätt:

Vikten av att "klara av att administrera" bidraget tex. diskvalificerar många mindre organisationer som har litet eller obemannat kansli tex.

⁵³ Ungdomsstyrelsen (2010) "Resultat och effekter av bidrag till ideella organisationer", Ungdomsstyrelsens skrifter 2010:7, s. 22.

⁵⁴ Ungdomsstyrelsen (2010) "Resultat och effekter av bidrag till ideella organisationer", Ungdomsstyrelsens skrifter 2010:7, s. 24.

⁵⁵ Intervju med företrädare för MUCF, 2014-09-29.

Det innebär att små organisationer satsar stora resurser på att först nå upp till strukturella och administrativa krav för att sedan kunna satsa på tex. projektverksamhet, men inte ens då är det säkert att man kvalificerar sig då man "tävlar" mot stora organisationer som söker stora projekt, projekt som säkert är av hög kvalitet men som inte alltid når ner till de gräsrotter som befinner sig i mindre och ibland svagare strukturer, som helt enkelt inte har varken humankapital eller administrativa resurser att "dansa med de stora elefanterna". Detta tenderar till att bli en negativ spiral nedåt och på ett sätt finns risken att de mindre organisationerna marginaliseras än mer och till slut uppgår i de större och med det försvinner också en om än liten röst på mångfaldens karta.⁵⁶

Ytterligare en synpunkt som ofta framkommer bland organisationerna är att ansökningsförfarandet inte är tillräckligt transparent, och att bidragen fördelats godtyckligt med oklara motiveringar. Flera organisationer har varit kritiska mot att bidraget haft otydliga kriterier om vilka projekt som kan komma ifråga för bidrag. Handläggningen har inte varit konsekvent från år till år, och bidragets ändamål har inte kommunicerats tillräckligt tydligt till organisationerna, anser de.

Även MUCF anser att man inte har lyckats uppnå en tillfredsställande kontinuitet i handläggningen av bidraget. Detta är dock något som myndigheten arbetat för att komma till rätta med. I 2014 års rapportering om bidragen presenterades en ny strategi med mall för uppföljning av projektbidrag.⁵⁷ Vidare har myndigheten infört ett nytt ärendehanteringssystem, där det finns möjlighet att skriva in bedömningskriterier, vilket man bedömer kommer att kunna underlätta för en mer likartad bidragshantering från år till år.⁵⁸ MUCF konstaterar också att dialogen med målgruppen för statsbidraget dragits ner på senare år. Ett arbete har därför inletts för att förbättra dialogen med organisationerna, samt tydliggöra vilka prioriteringar som myndigheten vill göra när det gäller kommande projektbidrag. Myndigheten vill även eftersträva att nå ut till nya aktörer med bidraget vid kommande bidragsfördelningar.

⁵⁶ Organisation 12 d.

⁵⁷ MUCF (2014) "Resultat och effekter. Åtterrapporering av statsbidrag till ideella organisationer", bilaga: Mall för uppföljning av projektbidrag.

⁵⁸ Intervju med företrädare för MUCF, 2014-09-29.

8 Statsbidraget för avhopparverksamheten Exit

8.1 Exits verksamhet

Exit utgör en del av Stiftelsen KFUM Söder Fryshuset, och bedriver avhopparverksamhet för personer som vill lämna högerextrema och nynazistiska miljöer. Verksamheten startade 1998 och har sin bas i Fryshuset i södra Stockholm. Exit arbetar även aktivt med att förebygga nyrekrytering till dessa grupper, genom att utbilda professionella såsom lärare, poliser, socialsekreterare och andra yrkeskategorier som möter ungdomar med risk att hamna i högerextrema miljöer. Lokala initiativ till verksamheter för att stödja avhoppare från nazistiska och rasistiska miljöer har förekommit, men år 2012 bedömdes Exit vara ensam i Sverige om att bedriva denna typ av verksamhet.⁵⁹

Inriktningen på Exits verksamhet är avradikalisering genom självhjälpsprogram. Bland de anställda på Exit finns personer som själva har ett förflutet inom högerextrema kretsar. Detta har ansetts vara en av Exits styrkor, och något som bidragit till att stärka Exits trovärdighet bland de personer som sökt om hjälp för att lämna denna typ av rörelser. Då flera av Exits klienter haft ett lågt förtroende för samhällets institutioner och myndigheter har bedömningen gjorts att många av dessa sannolikt inte skulle ha sökt om hjälp ifall verksamheten bedrivits i offentlig regi.⁶⁰ Flera sidoverksamheter bedrivs utöver Exit. År 2010 startades Passus, ett systerprojekt till Exit, även detta i regi av Fryshuset. Syftet med

⁵⁹ SOU 2012:74, Främlingsfienden inom oss, s. 241.

⁶⁰ Ungdomsstyrelsen (2010) ”Utvärdering av EXIT – Fryshusets avhopparverksamhet. Delrapport kring insatser för unga som vill lämna grupper som använder våld och hot för att nå politiska mål”, Ungdomsstyrelsens skrifter 2010:8, s. 8.

Passus verksamhet är att stödja personer som vill lämna kriminella gäng. Arbetet inom Passus bedrivs med samma metod som inom Exit, och erbjuder även stöd till anhöriga. Exit är även initiativtagare till och en del av nätverket CIDES – center för information om destruktiva subkulturer.⁶¹ Utöver detta har Fryshuset fått stöd från MUCF för att driva nationellt Resurscenter för avhopparkerksamheter (RA) genom stöd enligt förordningen (2011:1508) om statsbidrag för verksamhet som värnar demokratin mot våldsbejakande extremism 2012–2014. Exits avhopparkerksamhet är huvudsakligen inriktad på tre funktioner⁶²:

- *Klientstöd och vårdrådgivning*: Exits klienter erbjuds terapeutiskt stöd och vid behov vidarelussning till vårdinstanser. Klienten erbjuds en kontaktperson som går att nå 24 timmar om dygnet.
- *Socialt stöd*: Exit arbetar för att klienterna ska kunna återuppta eventuellt brutna kontakter med familjemedlemmar. Man bistår även med hjälp när det gäller kontakten med myndigheter och att komma igång med vardagliga samhällsfunktioner.
- *Konsultativt stöd*: Exit bistår med handledning och rådgivning till bland annat skolpersonal och personal inom socialtjänsten, men även till vårdpersonal samt personal inom kriminalvård, polis och försvar.

Exit har finansierats på olika sätt sedan starten 1998, men beviljas sedan 2010 ett öronmärkt verksamhetsstöd om 1,8 miljoner kronor. Denna ordning anses dock inte tillfredsställande från regeringens sida, eftersom den innebär att alternativa verksamheter kan få svårare att komma ifråga för statsbidrag. I föreliggande utredning ingår därför uppdraget att finna en alternativ finansieringsform för Exits verksamhet. I det följande redovisas tidigare gjorda utvärderingar av Exits verksamhet. Vidare redovisas de uppgifter som finns tillgängliga över Exits verksamhet under åren 2009–2014. Slutligen presenteras några alternativa handlingsvägar för det fortsatta statliga stödet till Exit.

⁶¹ För en förteckning över övriga medlemmar i nätverket, se <http://cides.fryshuset.se/resurscenter/avhopparkerksamheter/>

⁶² <http://exit.fryshuset.se>

8.2 Tidigare utvärderingar av Exit

Två tidigare utvärderingar har genomförts av Exits verksamhet sedan starten 1998. Brottsförebyggande rådet (Brå) genomförde år 2001 en första uppföljning och utvärdering av Exits verksamhet för åren 1998–2001. Myndigheten konstaterade bland annat att Exits styrka ligger i förtroendet med problemen hos verksamhetens klienter samt förmågan att arbeta flexibelt och ställa upp för sina klienter dygnet runt. Däremot ansåg Brå att verksamheten uppvisade brister i organisatorisk struktur, beslutsgång och professionellt ledarskap.⁶³ År 2001 tillsattes även en arbetsgrupp inom Regeringskansliet med uppgiften att lämna förslag på hur staten fortsättningsvis skulle kunna bistå personer som lämnar rasistiska och liknande grupperingar. Arbetsgruppen fick till uppgift att överväga formerna för statlig finansiering av avhopparverksamheten. I arbetsgruppens rapport framhölls värdet av att det civila samhället bidrar i avhopparverksamhet: ”hur väl en kommun än fungerar, så är det viktigt att avhopparen ska kunna vända sig till, och ha kontakt med, en person som själv har liknande erfarenheter och som är fristående från kommunen.”⁶⁴

Den senaste, mer genomgripande översynen av Exits verksamhet genomfördes 2010 av utredaren Anna-Lena Lodenius, på uppdrag av Ungdomsstyrelsen. I utvärderingen konstaterades att Exit haft 593 klienter under perioden 1998–2010.⁶⁵ Utredaren noterade även att Exits tjänster är efterfrågade av både avhoppare och av professionella som kommer i kontakt med avhoppare, samt av anhöriga. Vidare tycktes alla kategorier av klienter som Exit arbetade med vara nöjda med verksamheten. Samtidigt konstaterade Lodenius, i likhet med Brås utvärdering, vissa brister i Exits administrativa strukturer, systematisk styrning och uppföljning. En delförklaring till dessa brister bedömdes av Ungdomsstyrelsen vara att verksamheten saknat långsiktig finansiering, vilket medfört svårigheter att bedriva ett långsiktigt arbete och bygga upp administrativa strukturer. Bland annat hade det kommunala stödet för verksamheten varierat över tid,

⁶³ BRÅ (2001) ”Exit för avhoppare. En uppföljning och utvärdering av verksamheten åren 1998–2001”, BRÅ-rapport 2001:8.

⁶⁴ Ds 2001:70, s. 29.

⁶⁵ Ungdomsstyrelsen (2010) ”Utvärdering av EXIT – Fryshusets avhopparverksamhet. Delrapport kring insatser för unga som vill lämna grupper som använder våld och hot för att nå politiska mål”, Ungdomsstyrelsens skrifter 2010:8.

medan det statliga stödet beviljades årsvis utan garantier om fortsatt finansiering.⁶⁶ Under åren 2008–2009 hade Exit stora problem med sin finansiering och fick dra ner både på sin verksamhet och på antalet anställda. Periodvis var verksamheten vilande som en följd av bristande finansiering.⁶⁷ I det följande beskrivs hur statens stöd till Exit har sett ut under åren 1998–2014.

8.3 Statens stöd till Exit 1998–2014

Under de första tre åren, 1998–2001, beviljades Exit ett årligt stöd från Kulturdepartementet om 3 miljoner kronor. Därutöver bidrog privatpersoner samt några större privata företag med stöd till Exits verksamhet. År 2002 beslutades förordningen (2002:1258) för statligt stöd för verksamhet som bistår personer som vill lämna rasistiska och andra liknande grupperingar. Förutsättningen för bidraget var att staten skulle finansiera hälften av avhopparverksamheten, medan kommunerna skulle stå för den resterande hälften. Integrationsverket fördelade bidraget från 2003, som gick till Exits verksamhet i Motala och Stockholm. Exit hade även verksamhet i Malmö under en period, vilket finansierades lokalt av Region Skåne, Länsstyrelsen i Skåne, Kommunförbundet i Skåne samt samtliga skånska kommuner. Exit Fryshusets ekonomi utgör en del av Fryshusets samlade verksamhet, och man har därför även kunnat ta emot stöd genom Fryshuset. Stockholms stad beviljade 8 miljoner kronor årligen under åren 2005–2007 till Fryshusets verksamhet, varav delar av stödet avsåg Exits verksamhet.

Fram till 2006 fanns öronmärkta medel för avhopparverksamhet som organisationer kunde ansöka om via Integrationsverket. När verket lades ner flyttades bidragsfördelningen över till Ungdomsstyrelsen. Förordningen (2002:1258) för statligt stöd för verksamhet som bistår personer som vill lämna rasistiska och andra liknande grupperingar upphävdes 2007, delvis som en följd av att enbart organisationen Exit under flera års tid ansökt om och beviljats stöd från förordningen:

⁶⁶ Ungdomsstyrelsen (2010) "Avhopparverksamhet. Ungdomsstyrelsens analys och förslag på hur samhället kan stödja unga avhoppare", Ungdomsstyrelsens skrifter 2010:11, s. 11.

⁶⁷ SOU 2012:74, Främlingsfienden inom oss, s. 241.

Under senare år har endast en organisation, KFUM Söder Fryshuset, ansökt om och fått statligt stöd till s.k. avhopparverksamhet enligt förordningen (2002:1258) om statligt stöd för verksamhet som bistår personer som vill lämna rasistiska och andra liknande grupperingar. Lämpligheten av att en särskild förordning reglerar ett stöd som endast har en mottagare kan ifrågasättas.⁶⁸

Förordningen ersattes 2008 av en ny förordning som innebar att statsbidrag kunde beviljas till en bredare grupp av organisationer, som på olika sätt arbetade mot rasism och intolerans av olika slag. Från och med nu fick Exit söka bidrag som en bland flera organisationer. Denna förändring i finanseringsformen innebar för Exits del en mer osäker ekonomisk situation, och resulterade även i en lägre tilldelning av statsbidrag.⁶⁹

Ungdomsstyrelsen framhöll i en rapport från 2010 att långsiktighet är viktigt för Exits verksamhet. Vidare konstaterades att det projektstöd som Exit beviljats på årlig basis haft en negativ inverkan på avhopparverksamheten. Ungdomsstyrelsen underströk behovet av en central aktör som skulle kunna borga för kontinuitet, kunskapsuppbyggnad, kunskapspridning med mera.⁷⁰ Myndigheten anförde därför att det kunde övervägas om de tjänster som Exit tillhandahåller för ett specifikt samhällsuppdrag i stället borde upphandlas:

Ungdomsstyrelsens bedömning är att insatserna är förhållandevis specifika och avgränsningsbara vilket betyder att ett upphandlingsförfarande kan vara en lämplig form. Tidsramen bör vara tre år för att säkerställa kontinuitet, uppföljning och dokumentation. Ungdomsstyrelsen föreslår därför att myndigheten får uppdrag och resurser för att upphandla stödjande insatser för unga som vill lämna vit maktmiljöer samt utarbeta former för det.⁷¹

Den finansiella lösning som slutligen valdes av regeringen för Exits fortsatta finansiering blev emellertid ett årligt öronmärkt verksamhetsstöd, vilket beviljats från och med 2010 fram till i dag. Bidraget har

⁶⁸ Integrations- och jämställdhetsdepartementet (2007) "Förenklade villkor för statsbidrag på integrationsområdet", Enheten för integration och mångfald, Promemoria 2007-10-01, s. 14.

⁶⁹ Lodenius, Anna-Lena (2010) "Utredning av Exit-projektet", s. 9.

⁷⁰ Ungdomsstyrelsen (2010) "Avhopparverksamhet. Ungdomsstyrelsens analys och förslag på hur samhället kan stödja unga avhoppare", Ungdomsstyrelsens skrifter 2010:11.

⁷¹ Ungdomsstyrelsen (2010) "Avhopparverksamhet. Ungdomsstyrelsens analys och förslag på hur samhället kan stödja unga avhoppare", Ungdomsstyrelsens skrifter 2010:11, s. 14.

utgjort en egen anslagspost under anslag 2:2, Åtgärder mot rasism och diskriminering m.m., som disponerats av MUCF/Ungdomsstyrelsen. Vidare har Exit kunnat söka projektstöd från den tillfälliga förordningen (2011:1508) om statsbidrag för verksamhet mot våldsbejakande extremism, som gällt under perioden 2012–2014. Utifrån denna förordning har Fryshuset fått projektstöd för ett nationellt resurscentrum för avhopparverksamheter (RA). Fryshuset har även fått medel genom förordningen (2011:1509) om statsbidrag för demokratifrämjande verksamhet för projektet Pre-Passus, som riktar sig till unga personer som riskerar att utveckla och befästa en kriminell antidemokratisk livsstil genom medlemskap i gäng eller slutna grupper med antidemokratiska värderingar.

8.4 Exits verksamhet åren 2009–2014

Under år 2009 mottog Exit 26 nya klientärenden. Därutöver hade man 10 pågående klientärenden, 12 klienter i eftervård, 3 klienter i jourboende, 12 samarbeten om klientärenden med andra instanser/myndigheter samt 2 uppdrag från socialtjänsten. Utöver klientarbetet höll Exit i ett drygt hundratal elevföreläsningar och informationsprogram för föräldrar. Vidare anordnade Exit flera konferenser och utbildningar för lärare och personal inom kriminalvården samt i Försvarsmakten.⁷²

Från och med år 2010, då det öronmärkta verksamhetsstödet infördes, har Exit återredovisat sin användning av bidraget till MUCF. År 2010 hade Exit kontakt med sammanlagt 10 personer, samtliga män, födda 1970 eller senare. I redovisningen till MUCF beskriver Exit sin verksamhet och sina arbetsmetoder. Vidare anges de konferenser och kunskapsutbyten som Exit deltagit i, samt att man startat verksamheten Passus.⁷³ Därutöver höll Exit 23 föreläsningar, huvudsakligen för skolungdomar. Vidare anordnade Exit tre mer genomgripande utbildningar för skolpersonal samt personal inom Svenska kyrkan och kriminalvården, samt ett antal seminarier.⁷⁴

⁷² "Sammanfattning Exit 2009–2014", underlag från Exit, inkom till utredningen 2014-12-19.

⁷³ Exit (2010) "Preliminär verksamhets redovisningsrapport perioden januari–juni 2010", redovisning till MUCF 2011-02-16.

⁷⁴ "Sammanfattning Exit 2009–2014", underlag från Exit, inkom till utredningen 2014-12-19.

År 2011 hade Exit kontakt med 10 klienter, varav 8 var män och 2 kvinnor, de äldsta med födelseår 1975, majoriteten av de övriga födda på 1990-talet. Dessa klienter hade Exit en mer omfattande kontakt med, huvudsakligen via telefon och e-post, i vissa fall även möten. Därutöver uppger Exit att man haft kontakt med ytterligare 25 personer där korrespondensen fortlöpt över en längre tid. Vidare hade man haft kontakt med bland annat anhöriga, lärare, arbetsgivare, polis och rättspsykiatriska instanser. Enstaka stödsamtal, där kontakten inte fortsatt över tid, uppgick till 132. Av den ekonomiska redovisningen för 2011 framgår att Exits kostnader till övervägande del består av lönekostnader (omkring 1,6 miljoner kronor) samt OH-kostnader (drygt 200 000 kronor).⁷⁵ Företrädare för Exit höll vidare 16 föreläsningar för huvudsakligen skolor och kommuner. Vidare tog Exit tillsammans med Teater Fryshuset fram pjäsen *Hatets röst*, som gestaltar hur ett engagemang i vit makt-miljön kan se ut och vilka konsekvenser det får för de individer som involveras. Föreställningen spelades upp cirka 15 gånger, huvudsakligen på skolor runt om i landet, med efterföljande samtal och övningar.⁷⁶

År 2012 hade Exit 21 klienter, varav tre satt på anstalt under hela eller större delen av 2012, varför all kontakt skett inom respektive institution. Fem nya klienter utanför anstalt kom till Exit via socialtjänsten eller kriminalvården, och var i stort behov av stöd. Exit arbetade nära med dessa klienter under 2012. Vidare hade Exit stödsamtal med sju anhöriga.⁷⁷ Kontakten med klienterna handlade till stor del om stödsamtal och rådgivning, men även om sociala aktiviteter, med syftet att skapa förtroende och bygga relationer med klienterna. Exit framhåller i sin redovisning att personalstyrkan inte motsvarar de behov som organisationen försöker möta. ”Skulle vi, med dagens personalstyrka, ta emot fler klienter skulle vi varken kunna garantera den kvalitet eller tillgänglighet som vi lovar våra klienter och andra uppdragsgivare.”⁷⁸ Vidare deltog Exit under 2012, liksom under övriga år 2009–2014, i internationella konferenser samt andra former av kunskapsutbyten med myndigheter och organisationer. Exit arrangerade även en två dagar lång konferens om skandinaviska erfarenheter av avhopp och radikalisering.

⁷⁵ Blankett för redovisning av bidrag, EXIT-Fryshuset (Stiftelsen KFUM Söder) 2012.

⁷⁶ Sammanfattning Exit 2009–2014”, underlag från Exit, inkom till utredningen 2014-12-19.

⁷⁷ Sammanfattning Exit 2009–2014”, underlag från Exit, inkom till utredningen 2014-12-19.

⁷⁸ Blankett för redovisning av bidrag, EXIT-Fryshuset (Stiftelsen KFUM Söder) 2012, s. 4.

I redovisningen för år 2013 anger Exit att man arbetat med 20 klienter, varav sju var nytillkomna – samtliga av dessa män. Två klienter satt på anstalt under hela eller större delen av 2013, och all kontakt skedde därför inom respektive institution. Tre klienter hade Exit ett intensivt arbete med och hade träffat minst en gång i veckan under hela året. Sju av klienterna träffade Exit 1-3 gånger i månaden, och 10 klienter hade man enstaka stödsamtal med. Vidare arbetade Exit intensivt med att stötta två familjer under året.⁷⁹ Antalet möten med varje ”avslutad” klient varierade mellan 12 och 37. Utöver coachverksamhet för avhoppare och rådgivning och stödsamtal med deras anhöriga genomförde Exit löpande sociala aktiviteter med klienterna med syftet att träna de kognitiva förmågorna och det sociala samspelet. Vidare presenterade man Exits verksamhet vid 43 olika tillfällen, varav 17 uppges ha varit vid större, internationella sammanhang.

För år 2014 redovisar Exit att man haft kontakt med 10 klienter, samtliga män, varav fem kontakter är pågående och lika många avslutade. Två klienter har man arbetat intensivt med och haft kontakt 2–3 gånger i veckan under året. Två klienter har suttit på anstalt, varför alla kontakter har skett inom respektive institutioner. Antalet redovisade kontakter med klienterna varierar mellan 3 och 32, och handlar liksom tidigare år om individuell coachning. Därutöver hade Exit familjestödande samtal med ett femtontal anhöriga. Vidare uppger Exit att man haft kontakt internationellt och stöttat tre enskilda individer från Finland, USA och Australien som velat lämna våldsbejakande extremism som de varit del av. Exit har även haft ett trettiotal konsultationer med myndigheter och yrkesverksamma under året. Vidare har Exit under 2014 inrättat en jourtelefonverksamhet för anhöriga till individer i riskzon för våldsam jihadistisk extremism, genom stöd enligt förordningen (2011:1508) om statsbidrag för verksamhet som värnar demokratin. Företrädare för Exit medverkade även i ett antal internationella och nationella konferenser.⁸⁰

⁷⁹ Sammanfattning Exit 2009–2014”, underlag från Exit, inkom till utredningen 2014-12-19.

⁸⁰ Sammanfattning Exit 2009–2014”, underlag från Exit, inkom till utredningen 2014-12-19.

8.5 En ny finansiering för Exit

Utgångspunkten för utredningens överväganden gällande den fortsatta finansieringen av Exit har varit den princip som fastställts i prop. 2009/10:55, om att större och mer permanenta bidrag till det civila samhällets organisationer normalt bör grundas på förordningar. Ett viktigt skäl härtill är att informationen om större statliga bidrag ska vara lättillgänglig så att potentiella bidragssökande har möjlighet att få kunskap om bidragens existens och vilka villkor som gäller för dem. Vidare skapar förordningar större stabilitet, långsiktighet och förutsebarhet, vilket är av stor vikt för att det civila samhällets organisationer ska kunna planera sin verksamhet.⁸¹ I kapitel 8 redovisas utredningens mer specifika överväganden och förslag gällande den fortsatta finansieringen av Exit.

⁸¹ Prop. 2009/10:55, s. 144–145.

9 Överväganden och förslag

I detta kapitel redovisas de överväganden som utredningen gjort gällande de fyra förordningarna samt den fortsatta finansieringen av Exit. Vidare redovisas utredningens förslag till justeringar av berörda förordningar. Inledningsvis redovisas de allmänna förslag till ändringar som utredningen vill göra för samtliga förordningar som omfattas av översynen. Därefter redovisas ändringsförslagen för de separata förordningarna.

9.1 Allmänna överväganden och förslag

9.1.1 Generella villkor för bidrag

I propositionen En politik för det civila samhället, prop. 2009/10:55, anges ett antal strukturella villkor som bör gälla som grundläggande förutsättningar för statliga organisationsbidrag till organisationer inom det civila samhället och andra statliga bidrag av motsvarande karaktär. Enligt propositionen kan bidrag lämnas till en organisation som

- saknar vinstsyfte,
- har ett syfte som överensstämmer med syftet för bidraget och som är förenligt med de värderingar som präglar ett demokratiskt samhälle,
- är demokratiskt uppbyggd,
- i sin verksamhet respekterar demokratis idéer, inklusive principerna om jämställdhet och förbud mot diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder,

- sexuell läggning samt ålder, om det inte finns ett legitimt ändamål för särbehandling,
- har en riksomfattande organisation med lokal eller regionalt förankrad verksamhet eller har ett riksintresse,
 - har ett antal enskilda medlemmar eller är en sammanslutning av organisationer som har enskilda medlemmar,
 - har bedrivit verksamhet under minst två år, och
 - inte har skulder för svenska skatter eller avgifter hos Kronofogdemyndigheten eller är i likvidation eller försatt i konkurs.⁸²

Villkoren bör enligt vad som framgår av prop. 2009/10:55 successivt införas för statsbidrag till organisationer inom det civila samhället i samband med att bidragssystem ses över och förändras. Utredningen föreslår kompletteringar i de fall där dessa är ofullständiga i de nuvarande förordningarna. Se särskilt avsnitt under respektive förordning.

9.1.2 Annat organisationsbidrag

Utredningen föreslår att möjligheten att samtidigt uppbära fler än ett statligt organisationsbidrag tas bort.

I dagsläget finns ett antal organisationer som kan söka organisationsbidrag från flera förordningar. Därför har ett villkor införts i förordningarna att vid fördelningen av bidraget ska myndigheten ”ta hänsyn till om organisationen får annat statligt organisationsbidrag”. Syftet med denna skrivning har varit att organisationerna ska ta ställning till från vilken förordning de söker organisationsbidraget, men så länge som möjligheten finns att söka från mer än en förordning är det naturligt att göra det. Den nuvarande förordningen (2008:63) om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund saknar dessutom en regel om att myndigheten ska ta hänsyn till om organisationen får annat organisationsbidrag.

⁸² Prop. 2009/10:55, s. 148.

Mot bakgrund av detta föreslår utredningen att möjligheten att samtidigt uppbära fler än ett statligt organisationsbidrag tas bort.

Enligt förordningen (2005:1089) om statsbidrag till kvinnors organisering kan en kvinnosammanslutning inom ett riksförbund få organisationsbidrag. Ett sådant organisationsbidrag till en kvinnosammanslutning bör inte omfattas av det villkor utredningen föreslår.

9.1.3 Medlemsförening istället för lokalförening

Det råder i dag en viss begreppsförvirring mellan begrepp som lokalförening, sektion, avdelning, klubb med mera. Utredningen föreslår därför att begreppet medlemsförening införs istället för lokalförening. Begreppet medlemsförening är tydligare och kan avse antingen en lokalförening, en tematisk förening inom organisationen eller en annan förening som anslutit sig till riksförbundet och som antagit egna stadgar och är en egen juridisk person. Medlemsföreningen ska ha egna stadgar och medlemmarna ska ha stadgeenliga möjligheter att påverka beslut i både medlemsföreningen och riksförbundet.

Begreppet avdelning bör stå kvar, men en avdelning är inte en självständig juridisk person, varför det krävs att riksförbundets stadgar reglerar att avdelningen har en demokratisk uppbyggnad och att medlemmarna i avdelningen har stadgeenliga möjligheter att påverka och få insyn i avdelningens och riksförbundets beslut. Båda dessa varianter – medlemsförening och avdelning – kan då uppfylla kraven på demokratisk uppbyggnad.

9.1.4 En förening som är medlemsförening i flera organisationer får bara tillgodoräknas en organisation

En ideell förening kan vara medlemsförening i mer än en riksorganisation. Detta är inte särskilt vanligt, men kan snedvrída bedömningarna av tillfredsställande geografisk spridning och verksamhetens omfattning. En ungdomsförening eller hbt-förening kan teoretiskt sett vara medlemsförening både i en organisation bildad på etnisk grund och en ungdomsorganisation eller en hbt-organisation och kan på så sätt bli berättigade till organisations-

bidrag från olika håll. Utredningen föreslår därför att en förening bara kan utgöra underlag för statligt organisationsbidrag för *en* riksorganisation och för *ett* statligt organisationsbidrag.

9.1.5 Intyg av riktigheten i lämnade uppgifter

Enligt nuvarande regler för organisationsbidrag ska organisationens revisor intyga att de uppgifter som lämnas i ansökan är tillförlitliga. Bakgrunden är att myndigheterna själva inte bör granska organisationernas medlemsregister.⁸³ Intyg och bestyrkande kan innebära omfattande och dyrbara kontroller för organisationerna då de genomförs av en revisor. Enligt MUCF är en granskning som bygger på stickprov och avvikelserapportering tillräckligt som underlag för myndigheten. När förordningen (2011:65) om statsbidrag till ungdomsorganisationer senast skrevs om valdes också en formulering med krav på att en revisor ska ha granskat uppgifterna och att revisorns rapport över granskningen ska bifogas ansökan. Utredningen föreslår därför genomgående en justering av detta krav i enlighet med följande:

Behörig företrädare för organisationen ska intyga att de uppgifter som lämnas i ansökan är riktiga. En revisor ska granska dessa uppgifter. Revisorns rapport över granskningen ska bifogas ansökan.

Förslaget till ny formulering ovan fyller även en funktion genom att den tydliggör ansvarsfördelningen mellan organisationen och dess revisor.

9.1.6 En organisation som söker etableringsbidrag måste ha funnits i ett år innan ansökan lämnas in

I förordningen som reglerar statsbidragen till hbt-organisationer respektive organisationer bildade på etnisk grund anges i dag att etableringsbidrag kan sökas av en organisation som inte uppfyller alla krav på antal medlemmar, tillfredsställande geografisk spridning och kravet på att ha funnits i två år. Detta är rimligt för att kunna ge stöd till nya organisationer, men för att kunna bedöma

⁸³ SOU 2009:29, s. 165 ff, prop. 2009/10:55, s. 164.

om organisationen kommer att kunna utveckla en riksomfattande organisation bör den ha funnits i ett år.

9.1.7 Språkliga och tekniska justeringar

Ett antal språkliga och tekniska justeringar föreslås i promemorian. Motivet är att göra förordningarnas terminologi mer enhetlig och att samla bestämmelserna under tydliga rubriker. Till exempel har de tidigare rubrikerna *Ansökan* och *Beslut och utbetalning*, samlats under en gemensam rubrik, *Ärendenas handläggning*.

Ytterligare en strävan har varit att förordningarna ska renodlas från frågor som kan regleras i myndigheternas föreskrifter. Exempelvis utgår datum för ansökan liksom bestämmelsen om hur utbetalningen får ske. Dessutom föreslår utredningen att det tydligt anges i samtliga förordningar vilken form av bidrag som kan sökas.

9.1.8 Återredovisningen av bidrag

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) och Länsstyrelsen i Stockholms län ska enligt nuvarande formuleringar varje år den 1 juni lämna en sammanfattande redogörelse till regeringen över hur bidraget har använts och, om möjligt, en bedömning av bidragets effekter i förhållande till syftet med bidragen.

MUCF har framfört att det finns en risk för att resultat- och effektrapporterna visar snarlika resultat om de görs varje år. Myndigheten förslår därför att tidsintervallet för rapporteringen ändras till vart tredje år. Därutöver föreslår MUCF att regeringen uppdrar åt myndigheten att genomföra fördjupade kvalitativa analyser av bidragens användning, resultat och effekter övriga år. Analyserna skulle enligt myndigheten kunna ägnas åt enskilda bidragsformer eller ett specifikt tema.⁸⁴

Utredningen förordar att MUCF fortsättningsvis ges i uppdrag att årligen genomföra en fördjupad analys av 1–2 bidragsförord-

⁸⁴ MUCF (2014) "Resultat och effekter. Åtterrapporering av statsbidrag till ideella organisationer 2014", s. 6.

ningar, medan övriga förordningar redovisas mer övergripande. De fördjupade analyserna och deras inriktning bör anges i regleringsbrev till MUCF. Härigenom blir de olika bidragsförordningarna föremål för en grundligare analys med några års mellanrum, i enlighet med vad som föreslås i prop. 2009/10:55.

Det bör noteras att utredningens förslag primärt avser organisationsbidragen. Projekt- och verksamhetsbidrag redovisas årligen, men kan också bli föremål för en fördjupad analys när det bedöms finnas behov av en sådan.

9.1.9 Övriga frågeställningar

I dialogen med myndigheterna och organisationerna har utredningen mottagit synpunkter och önskemål som beaktats i viss mån. Dessa har dock inte alltid lett till förslag till ändringar i aktuella förordningar. Några av de synpunkter som utredningen bedömer är av mer principiellt intresse redovisas nedan.

Begreppet riksintresse

Länsstyrelsen i Stockholms län har påtalat behovet av mer preciserade definitioner, bland annat när det gäller termen riksintresse. I prop. 2009/10:55 anges följande definition:

Med riksintresse bör förstås att organisationen bedriver en verksamhet som är av allmänt intresse för hela samhället och inte endast lokalt. Som exempel på sådan verksamhet kan nämnas organisationer som representerar en av Sveriges nationella minoriteter eller organisationer som är bildade på etnisk grund och har medlemmar på ett fåtal orter. Andra exempel är organisationer som representerar personer med funktionsnedsättning på ett fåtal orter, eller organisationer som har en speciell kompetens med nära anknytning till syftet för statsbidraget.⁸⁵

Utredningen gör bedömningen att ovan redovisade definition är tillräcklig och att någon ytterligare precisering inte behöver göras. De förtydliganden som Länsstyrelsen bedömer är nödvändiga kan regleras i Länsstyrelsens föreskrifter för bidraget.

⁸⁵ Prop. 2009/10:55, s. 159.

Återbetalning av bidrag vid årets slut

Ett flertal organisationer har haft synpunkter på kravet om återbetalning av resterande bidrag vid årets slut. Önskemålet om att få spara en del av bidraget är återkommande bland organisationer som beviljats bidrag från samtliga fyra förordningar som omfattas av denna bidragsöversyn.

Utredningen har övervägt frågan, men gör bedömningen att något förslag inte kan läggas i detta avseende. Av anslagsförordningen (2011:223) framgår av 11 § att ”Utbetalning av bidrag från anslag ska göras i nära anslutning till att bidraget ska användas av mottagaren.” I ESV:s föreskrifter anges att ”Myndigheten ska säkerställa att den årliga belastningen på anslaget och därmed utfallet på statens budget inte är missvisande”.

Demokrati och demokratins idéer

MUCF har lyft svårigheterna att på ett rättssäkert sätt bedöma de båda villkoren att organisationen ska ha ett syfte som är förenligt med de värderingar som präglar ett demokratiskt samhälle, samt villkoret att organisationen i sin verksamhet respekterar demokratins idéer. I prop. 2009/2010:55 anges följande:

Mot denna bakgrund anser regeringen att villkoret om att organisationens syfte inte får strida mot de värderingar som präglar ett demokratiskt samhälle bör förstås så att syftet ska vara förenligt med principerna om det demokratiska styrelseskicket, respekt för de mänskliga rättigheterna, icke-diskriminering och jämställdhet samt att rasism ska motverkas.⁸⁶

Enligt utredningens bedömning har beskrivningen ovan fortfarande sin giltighet, och det ligger i sakens natur att det knappast är möjligt att formulera en mer konkret definition som samtidigt har samma breda uppslutning.

Dokument som bör granskas är främst stadgar och övriga policydokument, men också verksamhetsberättelse och verksamhetsplan kan vara av intresse.

⁸⁶ Prop. 2009/10:55, s. 155.

Formuleringen ”i sin verksamhet respektera demokratins idéer” bör i första hand tolkas så att kravet gäller respekt för demokratins idéer, inte att staten ställer krav på att organisationerna aktivt ska verka för demokratins idéer med löpande program och verksamheter. Respekt för demokratins idéer innebär att verksamheten inte får bryta mot dem. Det kan här röra sig om svåra avvägningar. Enligt svensk lagstiftning är inte individens odemokratiska idéer olagliga, men att organisera sig och planera en verksamhet för att aktivt arbeta mot homosexuellas rättigheter eller mot etniska eller religiösa gruppers rättigheter, för att sprida rasistiska idéer eller för att avskaffa det demokratiska styrelseskicket ska inte vara statsbidragsberättigat.

Dokument som bör granskas är återigen stadgar, policydokument, verksamhetsplaner, verksamhetsberättelser, aktioner och aktiviteter samt presentationen på internet. Det kan vara viktigt att också granska dessa dokument för medlemsföreningarna eller avdelningarna. Utredningen bedömer att det i dagsläget kan ge fel signaler att föreslå mildare formuleringar eller ta bort bestämmelserna, och föreslår därför att de står kvar på samma sätt som anges i propositionen.

Definition av medlemsförening och medlem

Medlemsföreningarnas uppbyggnad och medlemmarnas stadgenliga rättigheter är centrala begrepp i förordningarna. MUCF har väckt frågan hur förordningstexternas regler om demokratisk uppbyggnad ska tolkas i relation till riksorganisationer som blandar enskilda medlemmar, företag och riksförbund eller lokalföreningar i sin medlemskår. Utredningen anser inte att förordningstexterna behöver förändras för att tydliggöra detta. Även denna fråga är väl utredd i propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55). I propositionen anges följande:

Att en organisation är demokratisk uppbyggd innebär bland annat att den är medlemsbaserad, dvs. att den har enskilda medlemmar eller att den har medlemsorganisationer som i sin tur är demokratiskt uppbyggda. Organisationsbidragets grundläggande syfte är just att

stödja människors demokratiska organisering, vilket innebär att en sådan uppbyggnad också bör utgöra villkor för bidrag.⁸⁷

Det är således den demokratiska organiseringen som är det grundläggande kriteriet. Enskilda medlemmar ska ha stadgeenliga möjligheter att påverka organisationens beslut. En riksorganisation bör kunna ha andra föreningar, inklusive riksförbund, som medlemsföreningar så länge det stämmer med organisationens syfte och stadgarna reglerar kraven på medlemsföreningarna. Det avgörande är att medlemsorganisationernas medlemmar måste ha stadgeenliga möjligheter att påverka den sökande organisationens verksamhet och beslut. I en organisation som har medlemsföreningar bör som regel individuella medlemskap knytas till en medlemsförening – inte direkt till riksförbundet.

Ett företag är en juridisk person och inte vad som avses med ”enskild medlem”. En företagsmedlem är inte demokratiskt uppbyggd och bör då inte heller ha inflytande i en organisation som ska anses demokratiskt uppbyggd. Om ett företag har rösträtt i organisationen är organisationen följaktligen inte fullt ut demokratiskt uppbyggd. MUCF har efterlyst att det införs tydliga definitioner på dessa begrepp i förordningarna. Utredningen anser att detta är frågor som kan regleras i myndigheternas föreskrifter.

9.2 Statsbidrag till nationella minoriteter

9.2.1 Behov av övergångsregler

De synpunkter som framkommit gällande stödet till nationella minoriteter är framför allt behovet av övergångsregler för bidrag till organisationer som företräder nationella minoriteter. Bidraget beviljas idag med en fast del per minoritet och en rörlig del. Den fasta delen förändras drastiskt om fler organisationer inom en minoritet blir berättigade till bidrag. För att komma till rätta med detta har behovet av övergångsregler lyfts fram. Ett annat sätt att hantera problematiken är att ge Länsstyrelsen större handlingsfrihet vid fördelning av bidrag på det sättet att det fasta bidraget inte måste fördelas med lika stora belopp. En sådan lösning ger den

⁸⁷ Prop. 2009/10:55, s. 156.

efterfrågade möjligheter att hantera nytillkommande bidragsberättigade organisationer. Mot den bakgrunden föreslås följande bestämmelser:

Vid fördelning av en minoritetsorganisations fasta bidrag ska hänsyn tas till antalet organisationer tillhörande samma nationella minoritet.

Som framgår ovan ska Länsstyrelsen ta hänsyn till antalet organisationer tillhörande samma nationella minoritet. På så sätt har myndigheten behörighet att utforma övergångsregler, genom att Länsstyrelsen inte måste fördela det fasta bidraget med lika stora belopp.

9.2.2 Strukturella villkor

När det gäller de strukturella villkor för statliga bidrag till organisationer inom det civila samhället som anges i prop. 2009/10:55 görs följande justeringar i villkoren:

1. Formulering om att organisationen ska vara en ideell förening införs, vilket tillgodoser kravet på att organisationen ska vara utan vinstsyfte. Det ersätter också det nuvarande kravet på att organisationen ska ”ha stadgar, styrelse eller motsvarande organ”.
2. Kravet på en verksamhet som respekterar demokratins idéer, inklusive principerna om jämställdhet och förbud mot diskriminering, införs.
3. Krav på att syftet är förenligt med de värderingar som präglar ett demokratiskt samhälle införs.

9.2.3 Övriga ändringar

I förordningens 7 § andra stycket finns en formulering som upplevs som otydlig. Där anges att en minoritetsorganisation måste ha minst två lokalföreningar eller avdelningar för att få del av det rörliga bidraget. Samtidigt anges i 5 § att en riksorganisation måste ha minst fem lokalföreningar eller avdelningar på olika orter i landet. De enda organisationer som skulle kunna få rörligt bidrag

för mindre än fem lokalföreningar är organisationer av riksintresse. Ett förtydligande om detta bör göras i förordningen.

Utöver ovan nämnda justeringar genomförs en del tekniska och språkliga förändringar för att förtydliga reglerna och anpassa formen till andra liknande förordningar. Således införs ett krav på att verksamheten bedrivs i Sverige. Vidare har reglerna om ansökningsförfarandet förenklats i förordningen.

9.3 Statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund

9.3.1 Syftet

I dag är syftet med statsbidraget formulerat på följande sätt:

Syftet med statsbidraget är att stärka organisationernas egna initiativ och verksamheter som rör kultur, språk, identitet och delaktighet i samhället.

Synpunkter har förts fram om att formuleringen fokuserar på att stärka vissa verksamheter, medan organisationsbidrag bör ha syften som avser att främja de ändamål som organisationerna har med sin verksamhet. Utredningen anser också att formuleringen ”delaktighet i samhället” fortfarande kan tolkas som att det har en koppling till de integrationspolitiska målen, vilka plockades bort vid den senaste översynen av förordningen 2008. De övriga organisationsbidrag som ingår i översynen formulerar syftet så att det är ändamålet att stärka gruppens ställning i samhället som står i fokus.

I förordningen (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter definieras organisationen som en som ”bedriver verksamhet som syftar till att stärka inflytandet för den nationella minoriteten, att främja den egna nationella minoritetsgruppens identitet, kultur och språk, att motverka diskriminering eller att sprida kunskap om den egna gruppen” De nationella minoriteterna har en starkare ställning när det gäller inflytande som grupp och skyddet för den egna identiteten, språket och kulturen. Utredningen föreslår därför en formulering som tar sin utgångspunkt i att stärka ställningen för personer och som samtidigt kan behålla ett stöd till dem som har

en verksamhet som också handlar om gruppens kultur, språk och identitet. Följande formulering föreslås:

Syftet med statsbidraget är att stödja organisationernas egna initiativ och verksamheter för att stärka ställningen i samhället för personer från de etniska grupper som organisationen företräder, samt att utveckla gruppernas kultur, språk och identitet.

9.3.2 Nuvarande definition av organisationer bildade på etnisk grund behålls

När det gäller definitionen av vilka organisationer som kvalificerar sig för bidrag anges idag att organisationen till övervägande del ska ha medlemmar med utländsk bakgrund (4 §, pkt 1). Villkoret är svårt för MUCF att kontrollera och kan även kritiseras för att det fortsätter att definiera de etniska grupper som är målgrupp för bidraget som utländska och avvikande. MUCF har förespråkade att formuleringen om utländsk bakgrund ändras.

Utredningen har övervägt alternativa formuleringar, men väljer att avstå från att introducera en ny definition av organisationer bildade på etnisk grund. Motivet till att den nuvarande definitionen bör behållas är dels att begreppet är inarbetat och etablerat, och att organisationerna själva inte har haft några invändningar mot begreppet. Utredningen förordar därför att någon ändring inte görs i denna bidragsöversyn.

9.3.3 Inkludering av mindre och nyare organisationer

Mindre och nyare organisationer kan med dagens regler om minst 1 000 medlemmar ha svårigheter att kvalificera sig för statsbidraget. Många etniska grupper i Sverige är idag färre än 3 000 individer, vilket försvårar möjligheten att stadigt organisera 1 000 medlemmar.

Utvärderingen i kapitel 4 visar att relativt små förändringar förekommer från år till år när det gäller vilka organisationer som beviljas bidrag. I dagsläget domineras bidragsgivningen till organisationer bildade på etnisk grund också av stora, etablerade grupper. Utredningen gör bedömningen att en sänkning av kravet på att organisationen ska ha minst 1 000 medlemmar för att beviljas bidrag

till 500 skulle kunna möjliggöra att fler och nyare organisationer får tillträde till statsbidraget.

9.3.4 Strukturella villkor

Följande justeringar görs i villkoren för bidrag för att anpassa dem till de förslag som framfördes i propositionen En politik för det civila samhället (2009/10:55):

1. Formulering om att organisationen ska vara en ideell förening införs, vilket tillgodoser kravet på att organisationen ska vara utan vinstsyfte.
2. Till kravet på en verksamhet, som respekterar demokratins idéer förs orden ”inklusive principerna om jämställdhet och förbud mot diskriminering”.
3. Till kravet på att syftet överensstämmer med syftet med bidraget förs ”och som är förenligt med de värderingar som präglar ett demokratiskt samhälle”.

9.3.5 Övriga ändringar

I förordningen om bidrag till organisationer bildade på etnisk grund saknas information om hur bidraget ska fördelas. MUCF har angett att man önskar regler som bygger på antal medlemsföreningar och antal medlemmar. Utredningen förordar att motsvarande skrivningar som idag finns i förordningen (2008:349) om statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck införs i förordningen om bidrag till organisationer bildade på etnisk grund. Denna skrivning hindrar inte MUCF från att använda de traditionella nycklarna, men ger samtidigt utrymme för kompletterande eller andra fördelningsprinciper om myndigheten finner att det är lämpligast.

Dessutom genomförs även i denna förordning en del tekniska och språkliga förändringar för att förtydliga reglerna och anpassa formen till andra liknande förordningar.

9.4 Statsbidrag till organisationer som företräder homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck

Utredningen föreslår att det nuvarande stödet till hbt-organisationer delas in i ett organisationsbidrag och ett verksamhetsbidrag. Organisationsbidraget lämnas till organisationer som uppfyller de villkor som gäller i dag. De organisationer som beviljas organisationsbidrag blir behöriga att även ansöka om verksamhetsbidrag. Verksamhetsbidraget ska kunna beviljas till verksamhet som tillgodoser bidragets ändamål och ska bestå av aktiviteter med tydligt uppföljningsbara mål för den aktuella bidragsperioden och som bidrar till att nå syftet med stödet.

Fördelen med ett kombinerat organisations- och verksamhetsbidrag är att organisationer som är aktiva och bedriver en omfattande verksamhet också ska få stöd för denna. Samtidigt får alla organisationer fortfarande det grundläggande organisationsbidraget för sitt kansli och sin centrala verksamhet.

Stödet till hbt-organisationer är avsett att också möjliggöra för organisationerna att bedriva en bred verksamhet för att stärka medlemsgruppernas ställning i samhället. Förordningen har varit i kraft i några år och fler organisationer har tillkommit. Detta var också en av avsikterna med att omvandla det ursprungliga verksamhetsbidraget till RFSL till ett organisationsbidrag för hbt-organisationer. En del organisationer har kommit och gått men de som nu får bidrag verkar rimligt stabila. Verksamheten har blivit bredare men den utåtriktade verksamheten med syfte att stärka hbt-personers ställning i samhället har, enligt vad utredningen erfar, inte ökat. En större andel av det totala bidraget går i dag till interna föreningsverksamheter och sociala aktiviteter, vilket är naturligt när antalet organisationer ökar. Bidragsvolymen kompenseras därför bland annat för detta med en miljon kronor 2014.

Utredningen delar slutsatserna i propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55) att organisationsbidraget måste vara tillräckligt stort för att organisationerna ska kunna ha en grundnivå av stabil finansiering och därmed kunna planera sin verksamhet långsiktigt. Eftersom statsbidragets volym lagts på en nivå som också skulle rymma en bred verksamhet till förmån för

bidragets syfte, anser utredningen att det finns utrymme för att en del av organisationsbidraget i fortsättningen ska fördelas som ett målstyrt verksamhetsbidrag. Detta kan göras med ett bibehållet organisationsbidrag på en nivå som fortfarande ger organisationerna en stabil grundfinansiering.

Det är viktigt för civilsamhällets organisationer att regelverket för statligt organisationsbidrag är långsiktigt stabila. Det är då också viktigt att reglerna upplevs som rimliga och rättvisa. Det är mot denna samlade bakgrund som utredningen föreslår att en del av det nuvarande organisationsbidraget ska kunna sökas som verksamhetsbidrag av de organisationer som är berättigade till organisationsbidrag. Utredningen vill understryka att det fortfarande på ett generellt plan är viktigt att andelen organisationsbidrag av stödet till civilsamhällets organisationer inte minskar.

Verksamhetsbidrag ska vara målstyrda. I propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55) beskrivs det på följande sätt:

Beroende på verksamhetsområdets karaktär får avgöras om de mätbara målen ska anges i förordning, i myndighetens föreskrifter eller på annat sätt tydliggöras i samband med ansökningsförfarandet. Dessa mål kan gärna utformas i dialog med de organisationer inom det civila samhället som är verksamma inom och har erfarenhet från området.⁸⁸

I den förordningstext som utredningen föreslår anges att organisationerna i sin ansökan ska ange mätbara mål för den verksamhet de söker bidrag för. Dessa mål ska tillgodose ändmålet med bidraget. Utredningen föreslår att MUCF får i uppdrag att utarbeta generella mätbara mål som ska tjäna som vägledning för organisationerna och vid prioritering av de ansökningar som lämnas. MUCF:s förslag ska sedan diskuteras i dialog med organisationerna som det berör.

En uppdelning av bidraget i ett organisationsbidrag och ett verksamhetsbidrag torde inte medföra någon nämnvärd ökad arbetsbelastning för MUCF. Villkoret att verksamhetsbidrag endast kan sökas av organisationer som redan beviljats organisationsbidrag innebär att det rör sig om ett begränsat antal organisationer för myndigheten att ta ställning till. Vid den senaste bidragsfördelningen

⁸⁸ Prop. 2009/10:55, s. 146.

2015 beviljades statsbidrag till sammanlagt sju hbt-organisationer. Utredningen bedömer därför att en justering av förordningen ryms inom det befintliga förvaltningsanslaget till MUCF. Det inledande arbetet med att i dialog med organisationerna utforma mätbara mål kan dock förväntas innebära en kostnad för myndigheten. Kostnaden har uppskattats till cirka 200 000 kronor och bör under ett år kunna finansieras från sakanslaget.

9.4.1 De partipolitiska hbt-organisationerna

De rådande fördelningsprinciperna har bland annat varit mycket gynnsamma för de partipolitiska hbt-organisationer som relativt enkelt kan bygga vidare på sina moderorganisationers landsomfattande organisatoriska strukturer.

Utredningen gör bedömningen att de partipolitiska hbt-organisationerna har betydelse för att stärka hbt-personers ställning i samhället genom att påverka sina respektive partier internt – både genom att kräva en bredare representation och genom att utarbeta och föra fram politiska förslag. Samtidigt är det svårt att avgränsa partiarbetet från ett allmänt lobbyarbete och vad som särskiljer rena valrörelseaktiviteter från annan utåtriktad opinionsbildning. Ytterligare en fråga är om de partipolitiska hbt-organisationerna kan anses erhålla dubbla organisationsbidrag, genom att de också – direkt och indirekt – tar del av det mandatbaserade partistödet. De partipolitiska hbt-organisationer som utredningen haft kontakt med strävar i dag efter en mer formell bindning till sina partier. Om så sker blir det tydligare att statsbidraget indirekt blir ett partistöd.

Mot bakgrund av vad som beskrivits ovan har utredningen övervägt att hbt-bidraget skulle begränsas till att enbart gälla politiskt oberoende organisationer, men har kommit fram till att det inte finns några tillräckliga argument för en sådan begränsning. Utredningen förordar att de partipolitiska hbt-organisationerna även fortsättningsvis får ta emot stöd från förordningen, eftersom de har betydelse för att stärka hbt-personers ställning i samhället. De är också idag självständiga ideella föreningar. Denna slutsats stärks om det nuvarande hbt-bidraget indelas i ett organisationsbidrag och ett verksamhetsbidrag. Genom verksamhetsbidraget

säkerställs inte bara att bidraget används till målstyrd och väl planerad verksamhet. Det blir också förhoppningsvis enklare att avgränsa allmänna partiaktiviteter från föreningarnas övriga verksamhet.

9.4.2 Strukturella villkor

Följande justeringar görs i villkoren för bidrag för att anpassa dem till de förslag som framfördes i propositionen En politik för det civila samhället (2009/10:55)

1. Formulering om att organisationen ska vara en ideell förening införs, vilket tillgodoser kravet på att organisationen ska vara utan vinstsyfte.
2. Till kravet på en verksamhet som respekterar demokratis idéer förs orden ”inklusive principerna om jämställdhet och förbud mot diskriminering”.
3. Till kravet på att syftet överensstämmer med syftet med bidraget förs ”och som är förenligt med de värderingar som präglar ett demokratiskt samhälle”.

Utöver ovan nämnda justeringar genomförs även i denna förordning vissa tekniska och språkliga förändringar för att förtydliga reglerna och anpassa formen till andra liknande förordningar.

Bland övriga synpunkter som framkommit kan noteras några begreppsliga aspekter, där RFSL förordar att den nuvarande formuleringen om förordningens ändamål ändras, från ”transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck” till enbart ”transpersoner”. När det gäller begreppet könsöverskridande identitet eller uttryck kan noteras att regeringen har tillsatt en utredning för att se över detta begrepp (dir. 2014:115). Någon justering framstår därför inte som aktuell i dagsläget.

9.5 Statsbidrag för verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans

De synpunkter som framkommit under utredningen bland de organisationer som sökt och beviljats bidrag enligt denna förordning har bland annat handlat om den samlade bidragsvolymen, samt önskemål om ökade resurser. Den frågan ligger utanför utredningens uppdrag. Vidare har organisationerna framfört synpunkter på bidragets kortsiktiga karaktär, samt att bidragsfördelningen inte varit tillräckligt transparent. MUCF har under 2013–2014 haft en intern översyn av hur man arbetat med bidragsfördelningen enligt denna förordning och lagt upp en plan för den fortsatta utvecklingen.

I dagsläget saknar förordningen ett uttalat syfte. Utifrån vad som anges i prop. 2009/10:55 bör övergripande syfte anges för alla bidrag till det civila samhällets organisationer. Utredningens förslag till syfte är följande:

Syftet med statsbidraget är att stödja verksamheter vars syfte är att motverka eller förebygga rasism eller liknande former av intolerans.

Syftet har medvetet lagts så nära den befintliga förordningstexten som möjligt, med ändamålet att inte ändra den nuvarande inriktningen i något avseende.

Utöver syftet föreslår utredningen några förändringar av främst teknisk och språklig karaktär. Bland annat finns det enligt utredningens bedömning skäl att tydligare definiera att det är ideella föreningar och vissa stiftelser som kan ansöka om bidrag. I nuvarande lydelse används begreppet ”organisationer utan vinstsyfte”, vilket kan innefatta andra organisationer än ideella föreningar. Vi föreslår motsvarande formulering som används i förordningen (2011:1508) om statsbidrag för verksamhet som värnar demokratin. De formuleringarna definierar tydligt vilka ideella föreningar och vilka stiftelser som kan söka.

Enligt nuvarande förordning ska ansökningar prioriteras utifrån en bedömning av verksamhetens möjligheter till långsiktiga effekter. Utredningen föreslår att bedömningen ska kunna ske utifrån möjlighet till långsiktiga resultat.

Förslag har förts fram om att bidraget borde omvandlas till ett verksamhetsbidrag för organisationer som arbetar med frågor

gällande mänskliga rättigheter. Motivet till en sådan omvandling är att organisationer som arbetar med dessa frågor ofta har svårt att få del av andra bidrag för sin verksamhet än projektbidrag. Samtidigt tyder de många ansökningarna vid varje bidragstillfälle på att förordningen fyller en viktig funktion i sin nuvarande form. Därutöver finns redan idag möjlighet att ansöka om projektbidrag som sträcker sig över 2–3 år. Utredningen avstår därför från att lägga förslag om verksamhetsbidrag.

Även i denna förordning genomförs vissa tekniska och språkliga förändringar för att förtydliga reglerna och anpassa formen till andra liknande förordningar.

9.6 Stödet till Exit

Utredningen föreslår att Exit fortsättningsvis får ansöka om bidrag enligt förordningen (2011:1508) om statsbidrag för verksamhet som värnar demokratin. Förordningen har varit tillfällig under perioden 2011–2014, men har nyligen reviderats och förlängts till perioden 2015–2018. Genom denna förordning kan verksamheter ansöka om medel för att stödja individer som vill lämna våldsbejakande rörelser. Fryshuset har under åren 2012–2014 fått stöd för projektverksamhet som angränsar till Exits verksamhet från förordningen. Exit uppbär i dagsläget 1,8 miljoner kronor i form av ett årligt öronmärkt verksamhetsstöd från anslag 2.2 Åtgärder mot diskriminering och rasism. Utredningen föreslår att detta eller motsvarande belopp tillförs den reviderade förordningen från anslag 2:2, förutsatt att denna förordning permanentas.

9.6.1 Bidrag från förordning som generell fördelningsprincip

Principen om att ansöka om bidrag enligt en förordning överensstämmer med vad som anges i prop. 2009/10:55, om att större bidrag av mer permanent karaktär normalt sett bör regleras genom förordning. Skälen för detta är att informationen om större statliga bidrag ska vara lättillgänglig så att potentiella bidragssökande har möjlighet att få kunskap om bidragens existens och vilka villkor som gäller för dem. Vidare anses förordningar skapa mer jämlika villkor för organisationer som vill söka stöd för sin verksamhet,

men även större stabilitet, långsiktighet och förutsebarhet, vilket är av stor vikt för att det civila samhällets organisationer ska kunna planera sin verksamhet.

Alternativet med finansiering enligt en förordning överensstämmer även med uppdragsbeskrivningen för utredningen, om att statens eventuella stöd till denna typ av verksamheter bör renodlas.

Fördelen med att Exit ansöker om medel genom en förordning är att denna bidragsform dels möjliggör för Fryshuset att få ett långsiktigt regelverk för stödet till Exits verksamhet, dels möjliggör för andra organisationer/verksamheter att på lika villkor ansöka om finansiering. Vid beviljandet av statsbidrag genom en förordning kan även tydliga krav ställas på återrapportering av den genomförda verksamheten.

Utredningens förslag om att förordningen om verksamhet som värnar demokratin permanentas innebär att de kostnader som idag belastar sakanslaget för administration bör överföras till förvaltningsanslaget.

9.6.2 Möjlighet till verksamhetsstöd

Utredningen förordar att den nuvarande förordningen revideras så att den, utöver projektstöd, även möjliggör stöd för organisationernas löpande verksamhet. Denna verksamhet bör vara av bestående karaktär och organisationen bör kunna visa att man uppnått resultat av sitt arbete. Med andra ord bör det finnas utrymme i förordningen att bevilja verksamhetsbidrag för avhopparverksamhet.

9.7 Kostnads- och konsekvensanalys

I enlighet med vad som anges i 14–16 §§ kommittéförordningen har utredningen kartlagt de ekonomiska och andra konsekvenser som blir följden av utredningens förslag. I det följande sammanfattas till att börja med de ekonomiska konsekvenserna av utredningens förslag, därefter andra konsekvenser.

Enligt uppdragsbeskrivningen ska utredaren inte pröva de ekonomiska ramarna för de bidrag som omfattas av översynen. Vissa förslag till justeringar av befintliga bidragsförordningar medför trots detta ekonomiska konsekvenser. Detta gäller bland

annat förordningen (2011:1508) om statsbidrag för verksamhet som värnar demokratin. Förordningen är idag tillfällig, men utredningen förordar att förordningen permanentas, som ett led i förslaget till ny finansiering för Exit.

Exit uppbär i dagsläget 1,8 miljoner kronor i form av ett årligt öronmärkt verksamhetsstöd från anslag 2.2 Åtgärder mot diskriminering och rasism. Utredningen föreslår att detta eller motsvarande belopp tillförs den reviderade förordningen från anslag 2:2, förutsatt att denna förordning permanentas.

I anslagspost 15 Värna demokratin – MUCF anges att medlen får användas av MUCF för att fördela medel enligt förordningen (2011:1508) om statsbidrag för verksamhet som värnar demokratin. Vidare anges att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor får använda högst 500 000 kronor för administrativa kostnader för genomförandet av uppdraget. Utredningen bedömer att MUCF:s handläggning av bidrag för avhopparverksamhet inom ramen för nämnda förordning inte innebär några ytterligare kostnader jämfört med vad som är fallet i dag.

När det gäller förordningen (2008:349) om statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck föreslår utredningen en uppdelning av bidraget i ett organisationsbidrag och ett verksamhetsbidrag. Utredningen gör bedömningen att uppdelningen av bidraget inte torde medföra någon ökad arbetsbelastning för MUCF. Villkoret att verksamhetsbidrag endast kan sökas av organisationer som redan beviljats organisationsbidrag innebär att det rör sig om ett begränsat antal organisationer för myndigheten att ta ställning till. Vid den senaste bidragsfördelningen 2015 beviljades statsbidrag till sammanlagt sju hbt-organisationer. Utredningen bedömer därför att en justering av förordningen ryms inom det befintliga förvaltningsanslaget till MUCF. Det inledande arbetet med att utforma mätbara mål kan dock förväntas innebära en kostnad för myndigheten. Kostnaden har uppskattats till cirka 200 000 kronor, vilket kan finansieras från sakanslaget.

Utöver de ekonomiska konsekvenserna har utredningen även analyserat andra konsekvenser utifrån de aspekter som anges i 15 § kommittéförordningen. Det rör sig om den kommunala självstyrelsen, brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, små företag, jämställdheten

mellan kvinnor och män samt möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen. Utredningen har även övervägt förslagets konsekvenser för den personliga integriteten.

Av de aspekter som anges ovan anknyter möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen till utredningens förslag till justeringar av förordningen (2008:63) om statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund. Utredningen gör bedömningen att förslaget om en sänkning av det nuvarande kravet på att organisationen ska ha minst 1 000 medlemmar för att beviljas bidrag till 500 skulle kunna underlätta för fler och nyare organisationer att få tillträde till statsbidraget. Förslaget kan därmed förväntas ha en positiv påverkan i förhållande till de integrationspolitiska målen, genom att fler av de nyare organisationerna bildade på etnisk grund blir behöriga att ansöka om statsbidrag för sin verksamhet.

Även förslagen till justeringar av förordningen (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter anknyter i viss mån till de integrationspolitiska målen. Statsbidraget beviljas idag med en fast del per minoritet och en rörlig del till organisationer som företräder nationella minoriteter. Den fasta delen förändras drastiskt om fler organisationer inom en minoritet blir berättigade till bidrag. För att komma till rätta med detta har behovet av övergångsregler lyfts fram. Utredningen föreslår en ny skrivning i förordningen som ger Länsstyrelsen möjlighet att vid fördelningen av bidrag ta hänsyn till antalet organisationer tillhörande samma minoritet. Förslaget kan förväntas ha en positiv påverkan i förhållande till de integrationspolitiska målen, genom att enskilda organisationers verksamhet inte riskerar att påverkas i lika stor utsträckning av att nya organisationer tillkommer, vilket i sin tur kan bidra till en ökad mångfald bland de organisationer som företräder nationella minoriteter.

Statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund, åren 2009–2014

Organisation	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Afrosvenskarnas Riksförbund	293 228	283 581	256 475	236 696	238 603	240 591
Albanska Föreningars Union	342 341	336 526	389 776	348 620	390 787	408 375
Albanska Riksförbundet Iliria			321 219	279 617	288 583	
Armeniska riksförbundet i Sverige	267 107	285 395	296 455	253 153	253 977	265 585
Assyriska Riksförbundet i Sverige	538 317	573 029	647 211	533 837	503 800	526 639
Azerbajdzjanska riksförbundet i Sverige		344 348	379 372	321 808		
Bangladesh Riksförbund i Sverige			296 863	270 700	265 048	267 964
Bangladesh Riksförening i Sverige	291 970	306 763	314 082	272 583	278 992	284 366
Bolivianska Riksförbundet i Sverige	306 724	336 977		288 741	292 353	289 324
Bosnien och Hercegovinas Kvinnoriksförbund	548 147	554 750	558 841	466 519	466 8930	472 954
Bosnisk - Hercegovinska Riksförbundet i Sverige	710 115	734 857	802 791	615 188	627 725	647 685
Bosniskhercegovinsk- Svenska kvinnoförbundet i Sverige	297 740	308 809	338 028	312 122	312 223	316 908
Centrum mot rasism						400 000

Eritreanska Riksförbundet i Sverige						254 819
FAIS-Italienska Riksförbundet		336 009	347 101	293 513	287 783	285 351
Finlandssvenskarnas riksförbund i Sverige	321 814	338 348	324 005	282 676	277 491	282 642
Grekiska Riksförbundet	390 263	410 187	498 610	409 477	410 842	
Immigranternas Riksförbund		311 487	299 516	266 142	256 092	300 155
Immigranternas Centralförbund						464 830
Internationella Kvinnoförbundet	209 682	170 840	196 476	291 539	315 113	329 266
Irakiska Flyktingarnas Förbund	249 356	264 565	263 745	237 663	242 777	243 112
Irakiska Riksförbundet i Sverige	623 690	720 705	757 320	613 803	626 708	561 352
Iransk och kurdisk integrations riksförbund i Sverige						271 671
Iranska Flyktingars Riksförbund	365 872	397 730	423 267	355 008	360 583	373 003
Iranska Flyktingars Riksorganisation	247 447	263 033	267 090			
Iranska Riksförbundet i Sverige	630 317	514 613	501 170	468 930	482 436	500 360
IRIS (Invandrarnas Riksförbund i Sverige)						271 083
Kaldeiska riksförbund i Sverige	240 316		273 670	262 563	262 974	251 364
Kinesiska Riksförbundet i Sverige						255 309

Kroatiska Riksförbundet	455 541	474 461	503 975	403 914	410 509	402 127
Kurdiska Federationen Paraply						278 732
Kurdiska Riksförbundet	397 452	442 318	518 179	404 253	444 601	471 392
Kurdiska Unionens Riksförbund	416 855	457 415	442 410	293 225	296 305	298 861
Lettiska Hjälpkommittén			266 643	235 072	237 049	
Letternas rikförbund i Sverige						238 835
Makedoniska rikförbundet	327 959	352 248	380 435	320 703	323 541	329 167
Mongoliska Riksförening i Sverige						80 000
Polska Kongressen i Sverige	363 764	379 689	401 687	344 836	374 851	380 615
Polska Riksförbundet	274 494	306 666	321 025	276 344	278 599	296 585
Portugisiska Riksförbundet (F.A.P.S.)	244 220	256 226	256 736			
RIFFI	232 147	215 800	227 904	334 042	338 372	337 335
Riksförbundet Banjaluka i Sverige	262 703	277 085	278 698	258 360	266 835	266 522
Ryska Riksförbundet i Sverige			298 813	272 693	287 464	290 345
SAFARI Riksförbundet i Sverige						310 762
Serbernas Riksförbund i Sverige	589 504	568 400	609 105	489 114	483 654	512 731
Serbiska rikförbundet	641 238	633 655	660 466	513 652	489 391	486 517
SIOS		550 000	556 818	480 000		480 000
Slovenska Riksförbundet	259 411	272 467	277 292	246 557	248 094	250 120

Somaliland riksförbund i Sverige						343 310
Somaliska Riksförbundet i Sverige	611 160		416 360	389 471	285 236	363 437
Sudanesiska Riksförbundet	260 305	280 233	296 212	263 446	270 289	273 558
Svensk-kurdiska Riksförbundet						268 431
Svensk-Turkiska Riksförbundet	402 993	409 845	453 727	391 138	392 572	
Sverigeesternas förbund	267 847	273 652	270 772	246 203		267 610
Sveriges Ingermanländares Riksförbund	252 367		269 000			
Syrianska Riksförbundet i Sverige						670 338
Syrianska- Assyriska Riksförbundet	343 749	361 800	384 146	381 800	390 463	394 984
Syriska Riksförbundet	240 880	860 547	270 458	240 928	239 885	241 749
Turkiska Riksförbundet	575 564	672 257	757 133	591 993	613 014	626 285
Ukrainska Alliansen i Sverige						244 874
Ungerska Riksförbundet	500 259	528 515	553 915	445 247	433 646	457 556
Yarsan Förbundet					269 255	277 514

Departementsserien 2015

Kronologisk förteckning

1. Gälldenärens möjligheter att överklaga utmättningsbeslut. Ju.
2. Värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument. Fi.
3. Trossamfundens sociala insatser. En preliminär undersökning. S.
4. Brottmålsprocessen – en konsekvensanalys. Ju.
5. Uppbörd av böter. Ju.
6. En jämnare och mer aktuell utveckling av inkomstpensionerna. S.
7. Rätten till försvarare, m.m. Ju.
8. Ytterligare en månad inom föräldrapenningen reserveras för vardera föräldern. S.
9. Ett reformerat bilstöd. S.
10. Återlämnande av olagligt utförda kulturföremål. Ku.
11. Res lätt med biljett. N.
12. Missbruk av svenska pass. Omfattning och åtgärdsförslag. Ju.
13. Ändringar i lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel. N.
14. Statliga utställningsgarantier. En översyn. Ku.
15. Sanktionsavgifter för andra aktörer på fiskets område än yrkesfiskare. N.
16. Avlägsnande av vrak. Ju.
17. Avskaffande av den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen. S.
18. Patientrörlighet inom EES – vissa kompletterande förslag. S.
19. Det kommunala vårdnadsbidraget avskaffas. S.
20. Kostnadsansvar för smittskyddsläkemedel. S.
21. Offentliggörande av uppgifter om ekologiska aktörer. N.
22. Barnombudsmannens anmälningskyldighet. S.
23. Höjt avgiftstak för avgift enligt socialtjänstlagen (2001:453) 8 kap. 5 §. S.
24. Ett effektivare förbud vid bristande kreditprövning. Ju.
25. Ett ändamålsenligt minoritetsskydd. Ju.
26. Avskaffande av systemet med etableringslotsar. A.
27. Gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott. Genomförande av det nya CBE-direktivet. Ju.
28. Bidrag för glasögon till barn och unga. S.
29. Skärpta åtgärder mot missbruk av tidsbegränsade anställningar. A.
30. Genomförande av EU:s direktiv om penningförfalskning. Ju.
31. Framtidens filmpolitik. Ku.
32. Anknytningskravet i skuldsaneringslagen. Ju.
33. Ett gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända. A.
34. Nya regler för AP-fonderna. Fi.
35. Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande. N.
36. Genomförande av EU:s direktiv om fri rörlighet för arbetstagare. A.
37. Genomförande av det omarbetade asylprocedurdirektivet. Ju.
38. Statligt stöd till civila samhället – en översyn av fyra bidragsförordningar samt stödet till Exit. Ku.

Departementsserien 2015

Systematisk förteckning

Arbetsmarknadsdepartementet

- Avskaffande av systemet med etableringslotsar. [26]
- Skärpta åtgärder mot missbruk av tidsbegränsade anställningar. [29]
- Ett gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända. [33]
- Genomförande av EU:s direktiv om fri rörlighet för arbetstagare. [36]

Finansdepartementet

- Värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument. [2]
- Nya regler för AP-fonderna. [34]

Justitiedepartementet

- Gäldenärens möjligheter att överklaga utmättningsbeslut. [1]
- Brottmålsprocessen – en konsekvensanalys. [4]
- Uppbörd av böter. [5]
- Rätten till försvarare, m.m. [7]
- Missbruk av svenska pass. Omfattning och åtgärdsförslag. [12]
- Avlägsnande av vrak. [16]
- Ett effektivare förbud vid bristande kreditprövning. [24]
- Ett ändamålsenligt minoritetsskydd. [25]
- Gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott. Genomförande av det nya CBE-direktivet. [27]
- Genomförande av EU:s direktiv om penningförfalskning. [30]
- Anknytningskravet i skuldsaneringslagen. [32]
- Genomförande av det omarbetade asylprocedurdirektivet. [37]

Kulturdepartementet

- Återlämnande av olagligt utförda kulturföremål. [10]
- Statliga utställningsgarantier. En översyn. [14]
- Framtidens filmpolitik. [31]
- Statligt stöd till civila samhället – en översyn av fyra bidragsförordningar samt stödet till Exit. [38]

Näringsdepartementet

- Res lätt med biljett. [11]
- Ändringar i lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel. [13]
- Sanktionsavgifter för andra aktörer på fiskets område än yrkesfiskare. [15]
- Offentliggörande av uppgifter om ekologiska aktörer. [21]
- Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande. [35]

Socialdepartementet

- Trossamfundens sociala insatser. En preliminär undersökning. [3]
- En jämnare och mer aktuell utveckling av inkomstpensionerna. [6]
- Ytterligare en månad inom föräldrapenningen reserveras för vardera föräldern. [8]
- Ett reformerat bilstöd. [9]
- Avskaffande av den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen. [17]
- Patientrörlighet inom EES – vissa kompletterande förslag. [18]
- Det kommunala vårdnadsbidraget avskaffas. [19]
- Kostnadsansvar för smittskyddsläkemedel. [20]

Barnombudsmannens anmälnings-
skyldighet. [22]

Höjt avgiftstak för avgift enligt social-
tjänstlagen (2001:453) 8 kap. 5 §. [23]

Bidrag för glasögon till barn och unga. [28]